

Miskolci Egyetem

GÉPÉSZMÉRNÖKI- ÉS INFORMATIKAI KAR
GÉP- ÉS TERMÉKTERVEZÉSI INTÉZET

TUDOMÁNYOS DIÁKKÖRI DOLGOZAT
FORMAANALÓGIÁK KUTATÁSA A MAGYAR NÉPRAJZI
KULTÚRA ÉS KORUNK TÁRGYALKOTÓ SZEMLÉLETE
KÖZÖTT

KÉSZÍTETTE:

Mogyorósi Marcell
Ipari termék- és formatervező szakos hallgató

Témavezető: Hircsu Mariann
művésztanár
Konzulens: Benyó Klára
mesteroktató

Eredetiség nyilatkozat

Alulírott Mogyorósi Marcell, a Miskolci Egyetem Gépészmérnöki és Informatikai Karának hallgatója büntetőjogi és fegyelmi felelősségem tudatában kijelentem és aláírással igazolom, hogy a „Formaanalógiák kutatása a magyar néprajzi kultúra és korunk tárgykörében szemlélete között” című dolgozatot saját magam készítettem, a benne leírt vizsgálatokat – ha ezt külön nem jelzem – magam végeztem el, és az ismertetett eredményeket magam értem el. Adatokat, információkat csak az irodalomjegyzékben felsorolt forrásokból használtam fel. Minden olyan részt, melyet szó szerint, vagy azonos értelemben, de átfogalmazva más forrásból átvettem, egyértelműen, a forrás megadásával megjelöltem.

Miskolc, 2022. 04.10.

.....
aláírás

OTDK részvételi szándéknyilatkozat

Alulírott Mogyorósi Marcell, a Miskolci Egyetem Gépészmérnöki és Informatikai Karának hallgatója kijelentem, hogy amennyiben az intézményi TDK konferencián bemutatásra kerülő „Formaanalógiák kutatása a magyar néprajzi kultúra és korunk tárgykörében szemlélete között” című dolgozatomat a szekció zsűrije OTDK-n történő előadásra javasolja, úgy hiánytalanul és határidőre eleget teszek a soron következő OTDK-ra való nevezéssel járó feladatoknak. Továbbá vállalom, hogy a dolgozatomat szóban is előadom az OTDK hivatalos programfüzetében meghatározott helyen és időpontban.

Miskolc, 2022. 04.10.

.....
aláírás

A konzulens nyilatkozata

Alulírott Hiresu Mariann művésztanár és Benyó Klára mesteroktató, a Miskolci Egyetem Gép- és Terméktervezési Intézetének oktatói a „Formaanalógiák kutatása a magyar néprajzi kultúra és korunk tárgykörében szemlélete között” című TDK dolgozatot beadásra alkalmasnak ítélik.

Miskolc, 2022. 04.10.

.....
a konzulens aláírása

TARTALOMJEGYZÉK

1.	BEVEZETÉS	5
1.1.	Témaválasztás	6
2.	NÉPRAJZI GYŰJTÉS	7
2.1.	Népi ruhák	7
2.1.1.	Széki népviselet	8
2.1.2.	Pásztor suba	8
2.2.	Mindennapi tárgyak	9
2.2.1.	Vasaló	10
2.2.2.	Légyszívó	11
2.2.3.	Gyertyakoppintó	12
2.3.	Konyhai eszközök	12
2.3.1.	Csalikancsó	13
2.3.2.	Miskakancsó	14
2.3.3.	Bárd	15
2.4.	Pásztorok eszközei	16
2.4.1.	Bicskatartó	17
2.4.2.	Pásztorbot	18
2.4.3.	Borotvatok	19
2.5.	Konklúzió	20
2.6.	Borotvatok	20
2.6.1.	Alföldi borotvatok	21
2.6.2.	Vas megyei borotvatok	21
2.6.3.	Somogy megyei borotvatok	22
2.6.4.	Tükrös borotvatok	22
2.6.5.	Összegzés	23
3.	A BOROTVATOKOK ANALÓGIÁJA NAPJAINKBAN	24
3.1.	Életre szóló tárgyak	24
3.1.1.	Svájci bicska	25
3.1.2.	Karóra	26
3.1.3.	Ékszer	27
3.1.4.	Szabó olló	27
3.1.5.	Séf kések	28
3.2.	A gyűjtés eredménye	28
4.	PIACKUTATÁS	30
4.1.	Hordozható tartók	30
4.1.1.	Bőrtok	30
4.1.2.	Késtáska	31
4.1.3.	Hibrid táska	31
4.2.	Asztali tartók	32
4.2.1.	Döntött tartó	32

4.2.2.	<i>Álló tartó</i>	33
4.2.3.	<i>Fekvő tartó</i>	33
4.3.	Kések.....	34
4.3.1.	<i>Séfkés, francia séfkés</i>	34
4.3.2.	<i>Hámozó kés</i>	34
4.3.3.	<i>Segéd kés</i>	35
4.3.4.	<i>Kenyérvágó kés</i>	35
4.3.5.	<i>Steak kés</i>	35
4.3.6.	<i>Filéző kés</i>	35
4.3.7.	<i>Csontozó kés</i>	35
4.3.8.	<i>Szeletelő kés</i>	35
4.3.9.	<i>Bárd</i>	35
4.3.10.	<i>Santoku kés, japán kés</i>	36
4.4.	Összegzés.....	36
5.	MOTÍVUMKERESÉS.....	37
5.1.	Borotvatokok motívumai	37
5.2.	Férfias tárgyak.....	38
5.2.1.	<i>Fényképezőgép</i>	39
5.2.2.	<i>Karóra</i>	40
5.3.	Inspiráló formák.....	40
5.3.1.	<i>Vágódeszka</i>	40
6.	KÖVETELMÉNYEK.....	42
7.	KONCEPCIONÁLIS TERVEZÉS.....	43
7.1.	Henger.....	43
7.2.	Téglatest.....	44
7.3.	Szokatlan formák	45
7.4.	Nyitás	46
7.5.	CAD modellek	47
7.6.	Renderelt képek.....	58
	FORRÁSJEGYZÉK.....	59

1. BEVEZETÉS

A Tudományos Diákköri Dolgozatom témáját a magyar népi formakultúra ihlette. Az érdeklődésem középpontjába a formaanalógiák felkutatása került, párhuzamok, illetve kapcsolódások vizsgálata a néprajzi (19. század elejéig) és a kortárs tárgykultúra területén. A gyűjtésben főként azokat a néprajzi eszközöket kerestem, amelyek valamilyen módon felkeltették a figyelmemet. (technika, funkció, anyagkombináció stb.)

A kutatás első szakaszában nem csak egy területre koncentráltan végeztem a keresést, hanem igyekeztem megismerkedni a népi kultúra sokszínűségével. A dolgozatom későbbi fejezetében ezeket a tárgyakat csoportokba szedve, rendszerezve be is mutatom. Az általános kutatás során találtam rá a pásztorkultúra tárgyaira, a keresést tovább szűkítve pedig a borotvatokokra. Megvizsgáltam ezek történetét, fejlődését, fajtáit, díszítését, működését, majd pedig a mögöttes gondolatiságot. Ezután a gyűjtésből levont konklúziókkal gazdagodva olyan kortárs tárgyak felkutatásába kezdtem, amelyek funkciójukat tekintve párhuzamba állíthatóak a borotvatokokkal. A borotvatokok számomra legfontosabb jellegzetességei a következők:

- ez a tárgy egy pásztornak élethosszig tartó használatot jelentett;
- egyénhez kötődését az adta, hogy a tulajdonosa saját kezűleg faragta, díszítette;
- trükkös, különleges nyitási mechanizmusát sokszor csak a használója ismerte.

Napjaink tárgykultúrájában ezek a tulajdonságok nem alapvető kritériumok. A mai fogyasztói társadalomban nem megszokott, hogy egy tárgy kiszolgálja a tulajdonosát egész élete során, sőt akár még öröklődhet is apáról fiúra. Így tudatosan olyan használati eszközöket kerestem, melyekre a fent említett tulajdonságok jellemzőek. Ezek után jutottam el a korunk egyik legfelkapottabb területéhez, a gasztronómiához. A séfek által használt speciális eszközökön belül a kések, késkészletek tárolása, illetve hordozhatósága keltette fel a figyelmemet, mivel ezek személyhez kötődnek, egyediek és tulajdonosuk szakmai élete során végig ragaszkodik hozzájuk.

1.1. TÉMAVÁLASZTÁS

A gyűjtés eredményeként a hozzám legközelebb álló kések megfelelő analógiás kapcsolatban vannak a borotvával. A gasztronómia, a főzés számomra is egy érdekes terület. Szeretem a különleges, speciális módon elkészített ételeket, nem csak megenni, hanem elkészíteni is, természetesen csak hobbi szinten. Attól függetlenül, hogy nem vagyok képesített séf, nekem is van olyan késem, amelyet szívesebben használok, mint a többi, és mindig magammal viszem, ha társaságommal főzésre kerül a sor. Ebből kiindulva vontam le azt a következtetést, hogy a séfek szívéhez közel álló késeik is megérdemelnék egy olyan tároló eszközt, amely megvédi a kés életét a kicsorbulástól, hordozható és az asztalon önállóan is képes megállni. A piackutatás során nem találtam ezeknek a kritériumoknak megfelelő eszközt, ezért is tartom piacképesnek a termékemet, hiszen egy tárgy sikeres életútjának egyik feltétele, hogy be tudjon tölteni egy még üres piacirést.

2. NÉPRAJZI GYŰJTÉS

A dolgozatom első fázisában néprajzi gyűjtést végeztem. Ebben a fejezetben az általam talált tárgyakat szeretném bemutatni. A magyar néprajz széles skálájából azokat a tárgyakat kerestem, amelyek érdekesek, különlegesek számomra. A figyelmemet főként a tárgyak mögött rejtőző analógiákra igyekeztem összpontosítani. A legérdekesebb aspektusok az akkori és a mai tárgyak közötti párhuzamok voltak. Az összegyűjtött tárgyak változatossága tükrözi népünk kultúrájának sokszínűségét. Bemutatásukhoz egy saját gondolatmenet szerint csoportosítottam őket. A gyűjtésben megtalálható a pásztor subától a légyfogóig mindenféle tárgy.

2.1. NÉPI RUHÁK

A népviseletek manapság hagyományőrzésként élnek tovább. Az akkori emberekről a ruhája alapján pontosan meghatározható volt, hogy honnan származott. A ruhák színe, díszítése, anyaga, szabása tájegységenként változó volt.

„A magyar népviselet a magyarság hagyományos öltözködési módja. Fő táji típusai a dunántúli, felföldi, az alföldi, és az erdélyi. Jellemző vidékei: Galga-mente, Kalotaszeg, Kalocsa, Lóc, Matyóföld, Hosszúhetény, Hollókő, Kazár, Oromság, Sárköz, Székelyföld, Torockó Püspökbogád. A régi ruhadarabokat házilag készítették tartós anyagból, hogy több nemzedéket is kiszolgálhassanak. A 19. század végéig az ing, bő gatyá, székely harisnya anyagát továbbra is otthon szőtték (lásd szövőszék). A viselet többi részét egyre inkább gyári alapanyagból varrták. Az egyes községek kialakították a csak rájuk jellemző stílust. A berendezés, a szép tárgyak és a népviselet a nők kezében volt. Ma már inkább csak ünnepekre vesznek fel népviseleti ruhát.”¹

2.1.1. Széki népviselet

1. ábra: Széki népviselet²

Az első ábrán látható népviselet egyértelmű különlegessége a hajtogatott ujj.

„A női ing, bő, bevarrott rövidujjú volt, kivágott nyakkal - rövidke derekú, férfias szabású. Az ujjak a vállnál, csuklónál, s az ing elől-hátul is beráncolt, ami igen jellegzetes. Ráadásul a női ing bő ujját keresztben hajtogatják széles ráncokba és nem hosszában, amint ez jellemző volt a magyar viseletekre.”³

2.1.2. Pásztor suba

2. ábra: Pásztor suba⁴

Ezen a képen, egy pásztor látható hagyományos öltözetében a subában.

„A suba a cifraszűr mellett a magyar népviselet „szakrális” öltözéke. A hosszúfürtű magyar juh szőrös bőréből készül, palástszerű, bokáig érő felöltő.

„A suba öregnek tekintélyt, fiatalnak erőt, férfiasságot, hullámozása, a testen való ringása a járásnak, mozgásnak szépséget adott, szerkezeti tagoltsága, díszítése emelte a test derekasságát. A módosabb házasuló legénynek kijárt egy suba, de általában a meglett férfikorban viselték.”

Bél Mátyás így írt a subáról:

„...ha fáznak befordítják, ha melegük van, kifordítják. Felfogta az őszi hideg esőt, a süvöltő pusztai szeleket, a pustoló hóförgetegben is öröködhett benne a pásztor. Fekétében ágya, derékalja, párnája volt. Amikor a jószágot vigyázta botjára támaszkodva, karja alá gyűrte, ha megunt az ácsorgást, ülésnek használta: maga alá szedte, kötését a fara alá igazította, ha rámelegedett, földbe szúrt kampójára akasztotta, és árnyékában hevert.”⁵

Számomra azért volt érdekes ez az öltözk, mert ahogy Bél Mátyás idézetében is olvasható nagyon sokoldalú kiegészítője volt ez egy pásztornak. Egyetlen ruhadarab és mégis megannyi funkcióval bír.

2.2. MINDENNAPI TÁRGYAK

A tárgyak azon csoportját nevezzük így, amelyeket nevükből adódóan a mindennapi élet rutinszerű menete során használunk. Lehet ez egy tisztálkodáshoz használatos eszköz, vagy esetleg munka során akad kezébe az embernek. A hétköznapi életéhez szükséges tárgyak régi megfelelője sok esetben ugyanolyan, vagy nagyon hasonló kinézetű. Az évek alatt legtöbbször a belső szerkezet ment át nagy változáson, azonban olyan példa is akad, aminél a modernizálás nemcsak a működésébe, hanem a tárgy kinézetébe is beleszólt. Egyes tárgyakkal már csak múzeumban találkozhatunk, mivel a technika és a világ fejlődése miatt elavultakká váltak.

2.2.1. Vasaló

3. ábra: Szenes vasaló⁶

A napjainkban is használatos vasaló formailag alig tér el őseitől.

„Az egykori vasalók teste öntöttvasból, fogantyúja pedig fából készült. A vasalótest oldalain, illetve a végén nyílások vannak, melyek a huzatszabályozásra szolgáltak. Amikor használni akarták, kinyitották a tűzhely ajtaját, ahonnan kis szeneslapáttal kivettek egy adagot az izzó parázból. Ezután kioldották a vasaló fedélzáróját a rögzítéséből és fölcsapták a fedelét. A vasaló így módon „kitátott száján” át beleszórták a vasalótest belsejébe a parazsat, majd visszacsapták és rögzítették a fedelet, és széles mozdulatokkal lóbálni kezdték a vasalót. Az így keltett légáramban a parázs fölizzott, s miután átforrósította a vasaló testét, kezdődhetett a vasalás.”⁷

Az elv nem változott, csak éppen a technika fejlődött. A szenet felváltotta az elektromos fűtőszál. Manapság már annyi funkcióval rendelkeznek ezek a háztartási eszközök, amelyeknek egy részét a házasszonyok többsége nem is ismer. A tárgyban az fogott meg, hogy olyan formát sikerült megalkotni, ami időtállóan bizonyult.

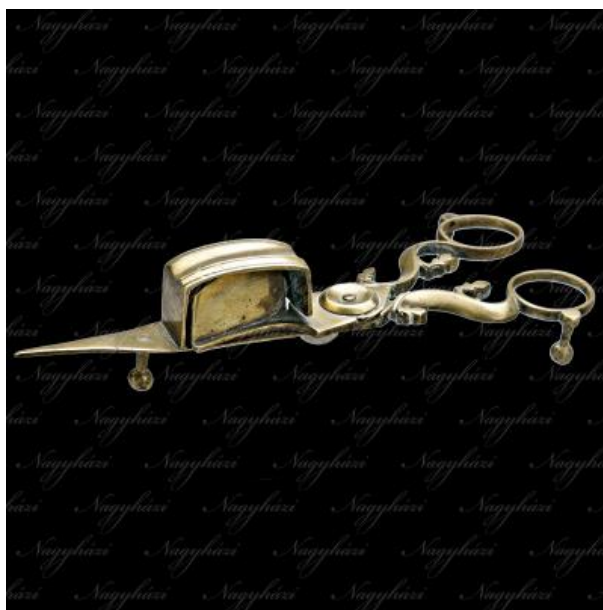
2.2.2. Légyfogó

4. ábra: Légyfogó⁸

Ez az eszköz egy nagyon egyszerű, de mégis hatékony tárgy volt. A speciális alakra fűjt üveg feladata a legyek csapdába ejtése volt. Azokban az időkben, amikor az ember szoros kapcsolatban volt az állattartással, rengeteg légy volt a ház körül. A légyfogó hasonló elven működik, mint a halászáshoz használt varsa. Az üveg nyílásának szűkülő keresztmetszetén keresztül jutottak be a rovarok a belső térbe azáltal, hogy oda ecetet, mézet, cukrosvizet, vagy egyéb anyagot tettek. Az üveg belsejéből azonban nem volt kiút számukra, hiába volt rajta kijárat, egyáltalán nem, vagy csak nehezen tudtak kijutni belőle. A tárgy azért keltette fel a figyelmet, mert egyszerű és mégis hatékony. Ez a módszer a napjainkban használt légyfogóknál nemcsak hatékonyabb, de környezetkímélőbb is. Ennél a konkrét darabnál pedig a szín is eléggé különleges.

2.2.3. Gyertyakoppintó

5. ábra: Gyertyakoppintó⁹

Az fent említett tárgytól eltérően ez sokkal díszesebb. Arra használták, hogy a gyertya lángját eloltsák vele. A működése pont olyan, mint egy ollóé, de itt nem két összezáródó él találkozik egymással, hanem két lap, így vágás helyett csak összenyomja a kanócot, ezzel elzárva az égés egyik alapfeltételéül szolgáló oxigént. Ezért is találtam érdekesnek, mert egy már létező tárgy kisebb átalakításával új funkció került létrehozásra.

2.3. KONYHAI ESZKÖZÖK

Ez a kategória a konyhában használatos tárgyak összefoglaló neve. Az ősember kezdeti gyűjtögető életmódját leváltotta a vadászat és a hús fogyasztása. Az állati eredetű ételeket megsütötték, mivel így finomabbak voltak, mint nyersen. A szabad ég alatt rakott tűz helyett kialakult a tűzhely, mely a konyhában került elhelyezésre. Az idő előrehaladtával egyre különlegesebb ételek kerültek elkészítésre, amihez speciális eszközök váltak szükségessé. A konyha és annak eszközei szinte saját tudományággá nőtte ki magát és manapság már vannak, akik művészi szintre emelték az ételek elkészítését, illetve a konyha kialakítását. A jelen kortól eltekintve már a paraszti konyhában is megtalálhatóak voltak nagyon különleges tárgyak.

2.3.1. Csalikancsó

6. ábra: Csalikancsó¹⁰

A hatos ábrán a csalikancsó látható, amely tárgyhöz egy mondás is társult:

„Ha tudod titkomat, kiihatod boromat!”

„Nem véletlenül kerülhetett ez a versike a csalikancsóra, hiszen valamikor borivásra „szolgált”, ma már inkább csak dísz tárgy és a “titkát” nem ismerő vendég megviccelésére töltik meg. Csalikancsó más néven sokcsöcsű, vagy furfangos kancsó, míg az előbbi elnevezés küllemére, addig az utóbbi funkciójára utal. A csalikancsó furfangossága abban áll, hogy a bort beleönteni könnyű, de kiinni belőle annál nehezebb. Önteni nem lehet a nyakán körbefutó áttört minta miatt. A titok nyitja az edény fülének és a szájának üreges, csőszerű kiképzésében keresendő. A rajta található “csecsek” közül csak egy a valódi, melyen keresztül a bort ki lehet szívni. A fazekasok mindennapi használati tárgyakat, tányérokat, csuprokat köcsögöket stb. sorozatban gyártották. Egyedi kérésre készítettek -és készítenek a mai napig – ilyen furfangos edényeket is, ezzel bizonyítva ügyességüket, rátermettségüket.”¹¹

Számomra a játékos funkció volt meglepő. Érdekes, hogy nemcsak olyan tárgyak alkották az akkori konyha berendezést, amik szükségesek voltak, hanem akadtak dísznek szánt darabok is.

2.3.2. Miskakancsó

7. ábra: Miskakancsó¹²

„A miskakancsó a köz- és magángyűjtemények kedvelt darabjai közé tartozik, egyike a legnépszerűbb magyar fazekasmunkáknak. Miskakancsót hagyományosan csak az Alföldön készítettek. Az első darab Hódmezővásárhelyről való, 1824-ből. Ezt követően terjedt el más alföldi központokban, így elsősorban Mezőcsáton, Tiszafüreden, valamint Mezőtúron.

A miskakancsót a kutatás csak a 20. század elején fedezte fel. Az első példány Györffy István 1909-es alföldi gyűjtése révén került múzeumba. Az emberábrázolású edények sokféle változata ismert szerte a világon. Nyugat-Európában a 16. században főleg az ún. Bartman-korsók voltak híresek. Ezek a Rajna-menti kőcserép korsók Angliába is eljutottak, ahol a szakállas férfiarcot ábrázoló edényeket Bellarmine-korsónak nevezték. Angliában egy változata a 18. század második felében Toby Jug néven vált népszerűvé. Az angol Toby Jug olyan ivóedény, amely természetűen, bár karikatúraszerűen idős férfit ábrázol, 18. századi ruhában, háromszögletű kalapban, korsóval a kézben. Nehéz összevetni őket a stilizált, magyar huszárt ábrázoló miskakancsókkal, amelyekre főleg a jelzésszerű, egyszerűsített ábrázolásmód a jellemző.

A miskakancsó elterjedésében és népszerűségében Hadik András huszárajainak poroszok elleni dicsőséges hadjárata is közrejátszott, amikor 1757-ben még Berlint is megsarcolták. A huszárságot, mint fogalmat nem véletlenül azonosították a magyarsággal, a vitézséggel, a magyar virtussal, az ábrázolásokon bajuszos, csákós, huszárruhás férfialakként jelenítették meg.

A miskakancsó elnevezése Mezőcsáton pintes, így szerepel 1838-tól szinte minden feliraton. Tiszafüreden a leggyakoribb elnevezés a miska. A "miska" - a Mihály keresztnév becézése - több tárgyon fordul elő, "Boros Miska", "Korhely Miska", "Szomjas Miska", "Bortigyon Miska", vagy általában "miska" formában. A miskakancsók gyakori szereplője

a kígyó, amely sok borosedény díszítésében megtalálható. A kígyó a hiedelem szerint speciális tudású állat, mely örök élettel bír. A falusi emberek körében az a mondás járta, hogy mindenki addig él, amíg beszélnek róla. A miskakancsó tehát az emlékezetet akarta ébren tartani.”¹³

Ez a kancsó az előzőhöz hasonlóan díszessége és játékosága miatt tetszett meg. Egy olyan dísz tárgy, amely szükség esetén használható is.

2.3.3. Bárd

8. ábra: Bárd¹⁴

„Az ország több részén előforduló állatalakos bárdok általában rókát vagy lovat jelenítenek meg. Habár a lónak jelentős szerepe van a magyarok ősvallásában, tömegesen nem láthatjuk a népi díszítőművészetben. Elsősorban olyan tárgyakon jelenik meg, mint például a kútágas, kapu, ágyvég, csigacsináló, vagy mint esetünkben, a stilizált ló formájú húsvágó bárdon. Feltételezhető, hogy a ló kultikus szerepe, illetve mindennapi látványa együtt eredményezte ábrázolását, ugyanúgy, mint az egyéb vastárgyakon felfedezhető kígyó vagy madár formája.

A bárd a házi húsfeldolgozás, a hagyományos disznóvágás eszköze volt. Használata előtt és után a nők tisztították meg, azonban karbantartását, élezését és a vele való munkát a férfiak végezték. Egyes vélekedések szerint az igazán jó ízű kolbászba a húst bárdal kell összevágni, mert a daráló, bár gyorsabb volt, de úgy összevágta a húst, hogy eltűnt annak zamatos íze. A technikai fejlődés felgyorsulásával a húsvágó bárd funkciója is átalakult, mint

műtárgyunk esetében is, amelyet múzeumba kerülése előtt csalamádévágásra használtak. A paraszti munkaeszközök e darabját nem házi specialisták, hanem iparosok állították elő, akiknek termékei a XIX. században váltak általánosan elérhetővé. Míg e bárd esztergált nyele asztalosok „tömegtermékének” tekinthető, addig vágó részének figurális kiképzése egyedi kovácsmunkának tűnik. A nyél végén két párhuzamosan körbefutó vésett vonaldíszítés látható, míg a vágó rész pusztán formájával, tehát egyedül a ló körvonalával díszít. Az él és az állat lábai közti terület, valamint a szem „áttört” kidolgozása, aminek révén a ló jellegzetes kontúrja jobban kirajzolódik. A megformázott ló mozdulata az igahúzó, erőlködő állat képzetét kelti, ami harmóniában van a bárd vágó, erőt kifejtő funkciójával.”¹⁵

Szerintem ebben a tárgyban ötletes, hogy az él kialakítása egy lovat figuráz meg, ettől függetlenül mégsem gátolja a használatát.

2.4. PÁSZTOROK ESZKÖZEI

A magyar kultúrában fontos szerepet töltenek be a pásztorok. Őseink alapvetően állattartással foglalkoztak, ezért ezzel párhuzamosan alakult ki a pásztorok mestersége is. A pásztorok feladata az állatok felügyelése és gondozása volt, amely nem csak munka, hanem életforma volt számukra. Idejük nagy részét a természetben töltötték, a szabad ég alatt éltek állataikkal együtt. Miközben a nyáj legelt, ők általában valamilyen tárgy készítésével ültették el az időt, ezért sok eszköz fűződik hozzájuk. Tárgyaik gyakran díszesen faragottak és előszeretettel ábrázolnak természethez, vagy állatokhoz kötődő témákat. Attól függően, hogy milyen állatra vigyáztak, más-más elnevezést kaptak, mint például juhász vagy gulyás. Mindnek megvoltak a rájuk jellemző sajátos jegyeik, amelyeket tárgyaikon, öltözködéskön láthatunk. Gyakran alakították úgy tárgyaikat, hogy működésükben valamilyen trükk legyen, amit csak készítője ismer. Például egyes tárgyak kinyitása nehéz lehet, olyan számára, aki nem ismeri. (pl.: ördöglakat)

2.4.1. Bicskatartó

9. ábra: Bicskatartó¹⁶

„A néprajzi anyagból ismert pásztori bicskatok vagy késhüvely kultúránk újkeletű fejleménye. Feltételezésem szerint a debreceni diákok írókészségtartóját másolták le bicskatoknak a városkörnyék leleményes pásztorai. A XIX. század végén jelent meg, s a közép Tiszántúl szűkebb környezetén nem is terjedt továbbra. Azon a vidéken viszont meghatározó divatjelenség a pásztorok között. Igaz, ilyen pergamen tárolóban tartva a bicska nem szakítja ki a ruhazsebeket, de macerás belőle a kést elővenni, elrakni, s a hevesebb mozgáskor a fityegő késhüvely még sérülést is okozhat. Viszont ebből nem hagyja el az ember a zsebkését...

A tiszántúli pásztor bicskatok anyaga nyers marhabőr, a fűzősízj kecske-, juh-, vagy borjúhasi. A nyers bőr vizesen lágy, hajlékony, így könnyen szabható, lyukasztható, fűzhető. Az összefűzött hüvely kaptafára húzva 4-5 nap alatt csontkeményre szárad. A kantárt alul "rákláb", pillangópár rögzíti, de gyakori a bőrgombos, csontkupáncsos, rézkarikás, fagolyós megoldás is. A kantárszárakat felül összefogó, csúsztatható csont-, vagy szíjkupáncs lehúzva a kupakot rögzíti az aljára, tehát ez a kupáncs őrzi a késhüvely nyitját.”¹⁷

A bicskatartónál megfigyelhető praktikus megoldás nyugozott le, az egyszerű működés kielégíti a tárgytól elvárható funkcionalitást.

2.4.2. Pásztorbot

10. ábra: Pásztorbot¹⁸

„A pásztor, a csordás, a juhász a saját testmagasságához mérte a botot, vastagságát tetszés szerint választotta meg. Minden esetben szívós, keményfából készítette azt – olvashatjuk a Magyar Néprajzi Lexikonban. A pásztorbot több célt is szolgált: őrzés közben a pásztor botjára támaszkodott, meghajította vele a jószágot, felemelésével irányította kutyáit, leütötte vele a mezei állatot, pásztortáncot járt botjával, illetve fegyverként is használta. A pásztorbot tükrözte viselőjének társadalmi helyzetét, foglalkozását, ugyanis a bot nagysága, milyensége jelezte, hogy gulyás, juhász, csikós vagy éppen kondás volt az illető személy.

A néprajzi lexikon bunkó, bunkósbót, furkósbót, görcsös bot néven is említi a pásztorbotot, melyet rendszerint maga a pásztor szemelt ki, maga vágta le és készítette el, de vásárokon is árulták, s egymás között is csere tárgyát képezte. A bot nem egyik napról a másikra készült. Nagy jelentőséggel bírt, s ennek megfelelően nagy gonddal készült is. A pásztor nyári legeltetés közben kiszemelte a faragásra alkalmas fákat. Ősszel, lombhullás után, levagdosta az alkalmas ágakat, elhasogatta, s elrakta száraz helyre, föl a padlásra vagy a házban a mester-gerenda fölé. A fa csak akkor lett tökéletesen száraz, ha legalább egy-két évig így pihent a mestergerenda fölött. A faragás és díszítés csak ezután következett. Funkciójának megfelelően volt egyszerű, díszítetlen (ún. hétköznapi), vagy díszített, ünneplő, parádés pásztorbot.

A bot egyenessége, görcsössége, hajlékonysága szintén rangbeli különbséget jelzett a pásztorok különböző osztályai között. A gulyás botja sugáregyenes volt mindig, és csak azt a gulyást nézték gulyásnak, aki kényes volt botja egyenességére, s úgy hordta kezében, sudár teste előtt, mint ahogyan a vőfélyek virágos pálcájukat mutogatva vitték a nép előtt a lakodalom örömének és díszének növelésére.”¹⁹

Ez az eszköz azért kapott helyet a gyűjtésben, mert a pásztorok számára fontos tartozék volt. Egyszerre jelentett státuszszimbólumot és egyfajta „szerszámot” a munkájukhoz. Díszítésük és alakjuk határozta meg a rangjukat, és ennek segítségével fogták meg az állatok lábát is.

2.4.3. Borotvatok

11. ábra: Borotvatok²⁰

A pásztor tárgyak közül az egyik legérdekesebb számomra a borotvatok. A tulajdonosa általában saját magának készítette és több generáción keresztül is szolgálhatott egy családot. A tok célja a benne elhelyezett borotva tárolása, ezen kívül megóvta a borotva életét a kicsorbulástól és egyéb borotváltatói kiegészítők is helyet foglaltak benne. Az alap funkcióin kívül ezeknek a tokoknak trükkös nyitási mechanizmusok volt és legtöbbször csak a használója tudta feltárni.

2.5. KONKLÚZIÓ

A néprajzi gyűjtés utolsó része, hogy kiválasszak egyet a fent felsoroltak közül. Az általam legérdekesebbnek talált néprajzi tárgy a borotvatok volt. Ennél a tárgynál éreztem úgy, hogy a legközelebb áll hozzám. Díszítései ellenére egyszerű, nyitási elve miatt mégis különleges eszköz. Rengeteg fajtája maradt fenn a néprajzi kutatások által. A működése pedig remek példa a pásztorok analitikus gondolkodására. A továbbiakban tehát ennek a tárgynak a kutatására szűkítettem a gyűjtést.

2.6. BOROTVATOK

A **„borotvatok, borotvatartó**: egy vagy két borotva elhelyezésére szolgáló, fából faragott és gyakran díszített eszköz. Régibb formája hasáb alakú kihúzható fedéllel. Ezt a formát Európában már az i. sz. első évezredében használták. Múzeumaink a 18. sz. derekáról őrzik legrégibb példányait. Újabb formái egyik végükön faszeggel rögzítettek, egy vagy több részből állnak, félrefordítható fedéllel vannak ellátva. Fedelüket gyakran úgy szerkesztik, hogy csak akkor nyitható ki, ha valamelyik részét elmozdítják. Készítőik között mesterembereket, falusi fűrő-faragókat és pásztorokat egyformán találunk. A legrégibb, kihúzható fedelűek díszítése főként vésett, ékrovásos mértanias formákból (fűrészfogak, rozetták stb.) áll. A félrefordítható fedelűeket ékrovással, karcolt díszítéssel, spanyolozással, vésett díszítéssel készítették, domború faragással, néhány esetben ólmozással, csontmunkával díszítették. A karcolt, spanyolozott és domborúra faragott borotvatokok készítésében a dunántúli pásztorok jeleskedtek. Díszítményeik között a mértanias szegélydísz, a stilizált virágot, az emberábrázolást, a hazafias és vallási jelképeket egyformán megtaláljuk. Az Alföldön váltak gyakorivá a könyv alakú borotvatokok oldalt vagy hosszanti irányban egyik vagy mindkét lapján kihúzható, egy vagy két fedéllel, karcolt, festett, ritkán spanyolviasszal színezett díszítéssel. Ezeknek a könyv alakú borotvatokoknak egyikében-másikában a borotválkozáshoz szükséges ecset, szappan és bajuszpedró számára is van hely. Készítettek hasáb alakú, falra akasztható borotvatokat is, amelynek a felső vége volt nyitott. Ugyancsak falra akasztották az öz lábáról lehúzott bőrből készült vagy lenyúzott mókusbőrből való borotvatokat. Bihari szűrszabók szűrposztóból rátétes díszű borotvatokat is készítettek. A szomszéd népek is mind a kihúzható, mind a félrefordítható fedelű borotvatokat készítették és használták.”²¹

2.6.1. Alföldi borotvatok

12. ábra: Alföldi borotvatok²²

Ennek a darabnak a megszokott hasáb formától eltérő, egyedi alakja van. Kialakítása faragott, karcolt díszítésű fa. Ebből a nézetből jól láthatóak a fedél rétegei. A legtetején három dísz is látható, amelyből kettő a fedélapok forgástengelyének középvonalán helyezkedik el, a harmadik pedig egyfajta fogópontnak, illetve megtévesztésként van rajta. A tok tartalmához, csak akkor lehet hozzájutni, ha ismerjük a titok nyitját. A nyitáshoz először az egyik kisebb fedelet kell elfordítanunk, hogy a többi is mozdíthatóvá váljon.

2.6.2. Vas megyei borotvatok

13. ábra: Vas megyei borotvatok²³

A 13. ábrán látható Vas megyei tartónak faragott és vésett díszítése van, valamint Máriazelli Madonna stilizált ábrázolása. Az alakja a hagyományos hasáb. A fedél itt is több

részből tevődik össze, viszont ennél a fajtánál nem egymás alá kerültek a rétegek, hanem egymás mellé. Az analógia megegyezik az előző tokéval. A nyitáshoz előbb valamelyik kisebb fedelet kell elmozdítani, és ezután férhetünk hozzá a borotvához.

2.6.3. Somogy megyei borotvatok

14. ábra: Somogy megyei borotvatok²⁴

Ez a tok sokkal díszesebb, mint az előző kettő. Szintén faragott, és karcolt, de ez spanyolozott is. A hasáb formától eltérően az egyik végén a függőleges élek lekerekítettek, ezen a végén található a tok fedelének forgástengelye. Az elsővel megegyezően itt is látható egy kis dísz a tengely fölött, illetve a másik végén látható egy kisebb gömb szerű fogantyú, ami a nyitásnál segíti.

2.6.4. Tükrös borotvatok

15. ábra: Tükrös borotvatok²⁵

A tükrös borotvatokok elnevezésüket onnan kapták, hogy tartalmaztak egy tükröt is a borotván kívül. Mivel ezek alakja könyvre hasonlított, méretei pedig valamivel nagyobbak, mint az szokványos borotvatokoké több kellék is elfért bennük. A nyitása is különbözik a

megszokottól. A fedelét nem elforgatni, hanem kihúzni kellett. Díszítése szintén faragással és véséssel készült.

2.6.5. Összegzés

A borotvatokokból rengeteg variáció létezik, azonban formailag és kialakításukban ezek a fajták különíthetők el. A többi variáció alakban vagy díszítésben csak kismértékben tér el ezektől. Számomra izgalmas ezeknek a tárgyaknak az analógiája. Az egyszerűség, a funkcionalitás, és a leleményesség tökéletes ötvözei.

3. A BOROTVATOKOK ANALÓGIÁJA NAPJAINKBAN

A néprajzi gyűjtés befejeztével a következő lépést az jelentette, hogy a jelen korban keressék olyan tárgyakat, amelyek párhuzamba hozhatóak a borotvatokok analógiájával. A legfontosabb sajátosságai a borotvatokoknak, ahogy azt a bevezetésben is említettem, az élethosszig tartó használat, az egyénre jellemző díszítés, és a trükkös nyitási mechanizmus. A kortárs kutatást a borotvák életre szóló aspektusa alapján kezdtem meg. Számomra ez az egyik legjelentősebb sajátossága ezeknek a tárgyaknak, illetve napjainkban nem is olyan egyszerű ilyeneket találni.

3.1. ÉLETRE SZÓLÓ TÁRGYAK

Manapság fogyasztói társadalomban élünk. A legtöbb tárgy célja, hogy minél költséghatékonyabban készüljön, ami sokszor a minőség rovására megy. A gyártók érdeke, hogy a lehető legtöbbet tudjanak eladni a termékeikből, ezért az az előnyös számukra, ha egy tárgy élettartam nem tart túl sokáig. Ezzel szemben én mégis azon tárgyakat igyekeztem felkutatni, amelyek méltóak arra, hogy legyen egy olyan tartójuk, mint amilyenek a borotvatokok.

3.1.1. Svájci bicska

16. ábra: Svájci bicska²⁶

Ha egy életre szóló tárgyra gondolunk sokunk számára ez lehet az az eszköz, ami elsőre eszünkbe jut. 1891 óta rengeteg változáson ment át ez tárgy. Az évek alatt új funkciókat is kapott. Az első verzió egy kést, egy csavarhúzó, egy konzervnyitót, és egy lyukasztót tartalmazott, azóta már a bornyitótól az elemlámpáig szinte bármilyen eszközt belerejthetnek. A világ minden táján találkozhatunk az eszközzel, több milliót eladtak belőle és adnak el még mindig. A kezdetektől fogva egy strapabíró és időtálló konstrukció volt. Sokszor ez a tárgy apáról fiúra szállt. Kijelenthető, hogy ez egy zseniális tárgy. Képes egy egész szerszámosládát beletömöríteni egy kicsi, és kompakt burkolatba, ami a zsebünkben is elfér. A hasonlóságok a borotvatokkal könnyen észrevehetőek. A kések és egyéb szerszámok rétegesen helyezkednek el és a végein lévő tengelyek körül kifordíthatóak, akárcsak a borotvatok fedelei. A test alakja is hasonló. Az pedig egyértelmű, hogy mindkét eszköznél valamilyen vágószerszám éleinek védelme az egyik fő funkció.

3.1.2. Karóra

17. ábra: Binger karóra²⁷

A bicskák keresése közben meglepődve tapasztaltam, hogy a megbízhatóságukról híres svájci karórákat is ebbe a kategóriába sorolhatom. Ezeknek is már az 1800-as évekre nyúlik vissza történetük. Az ilyen órák mindig is státuszsimbólumot jelentettek, ahogy a pásztor kultúrában a botok. A svájci karórák köztudottan pontosak és kiválóan viselik az idő múlását. Ha rendesen karbantartják őket, itt is fennáll az a tulajdonságuk, hogy akár több generáción át is öröklődhetnek. Formai vagy működésbeli párhuzam nem vonható a borotvatokokkal, azonban analógiájukban több hasonlóságit is észrevettem. A karórák is, mint ahogy a borotvák szorosan köthetőek a férfiakhoz. Az életre szóló kötődés is megfigyelhető. Az tulajdonosok is egyedivé teheték óráikat, ha belegravírozták a nevüket, ez a borotvatokokra is jellemző volt, csak ott éppen véséssel.

3.1.3. Ékszer

18. ábra: Karikagyűrű²⁸

Az órák után egy konkrétabb ékszer jutott eszembe, még hozzá a karikagyűrű. A társadalomban ez az egyik leggyakoribb szimbóluma az életre szóló kapcsolatnak. Ha egy pár felhúzza egymás ujjára, az egy életen át szóló elköteleződést jelent. Manapság ebből is többféle létezik, de a hagyományos karikagyűrű egyszerűségében is követi a borotvatok analógiáját.

3.1.4. Szabó olló

19. ábra: Szabó olló²⁹

A szabók ollója is egy olyan tárgy, amely végig kísérheti valakinek a teljes pályafutását. Vannak olyan fajták, amelyek külön a tulajdonosa kezére készülnek a kényelem érdekében, ezzel téve egyénhez fűződővé.

3.1.5. Séf kések

20. ábra: Sэфkések³⁰

Egy újabb mesterség, amihez olyan eszköz fűződik, ami időtálló. A séfek kései szintén olyan tárgyak, amelyek szorosan kötődnek használójukhoz. Az évek során nagy becsben tartják drága készletüket. Már az is szoros párhuzamot mutat a borotvával, hogy ezek is vágásra alkalmas, éles szerszámok, azonban itt nem a szőrszálak elvágására, hanem különféle alapanyagok feldarabolására szolgálnak. A kések már régóta jelen vannak az ember életében. Fegyverként és hétköznapi tárgyként is. Mára már rengeteg fajtája van, attól függően, hogy mire akarjuk használni. A konyhán belül maradvá is több fajta különíthető el. Vannak, amelyeket a húsfeldolgozásához és akadnak, amiket a zöldségek hámozásához, szeleteléséhez használnak. A sikeres séfek sem engedhetik meg maguknak, hogy gyakran vásároljanak új késéket. Azt mondják jobban megéri egyszer beruházni egy jó minőségű készletre, minthogy olcsóbbat vegyenek. Én magam is szoktam főzni hobbi szinten, így nekem is megvannak azok a fajták, amelyekkel a legjobban szeretek dolgozni.

3.2. A GYŰJTÉS EREDMÉNYE

A néprajzi gyűjtés során megismerkedhettem a magyar kultúra változatos és különleges tárgyaival. Felfedezhettem az akkori emberek analitikus, de mégis leleményes gondolkodásmódját. A borotvatokok vizsgálata során megfogalmazhattam, milyen tulajdonságokkal szeretném felruházni a tárgyamat. A kortárs kutatás során nehéz feladat volt. Nem könnyű manapság olyan tárgyakat találni, amelyek hosszú élettartammal rendelkeznek. Napjaink tárgyai közül a séfek késeit választom, mivel ezek állnak legközelebb hozzám. Ezeknek a kapcsolata fűződik legszorosabban a borotvákhoz, és a későbbiekben is ezzel érdemes foglalkoznom. A bicskák önmagukban hordozzák a tok

funkcióját. A bicska saját teste képes megóvni a kések éleit. Az órák és ékszerek már rendelkeznek olyan tokkal, amely méltó hozzájuk. A szabó ollók messzebb állnak az érdeklődési körömtől, bár szeretem a ruhákat és az igényes megjelenést. Eddigi életem során nem adódott alkalmam jobban belelátni a készítésükbe. A késekkel azonban van már tapasztalatom. Főzés során voltak olyan észrevételeim, amelyek segíthetnek a tervezésben. A legnagyobb előnyt az jelenti, hogy ezeknek az eszközöknek még nem létezik megfelelő tartójuk, annak ellenére, hogy érdekesek rá.

4. PIACKUTATÁS

Ebben a fejezetben megvizsgáltam a piacon jelenlévő cégek által forgalmazott késtartókat. Ezeket két csoportra osztottam. Vannak asztali és táskaszerű tartók. A célom az, hogy a jelenleg kapható tokokból ihletet merítve egy piacképes tárgyat tudjak tervezni. Ez a rész nagyon fontos abból a szempontból, hogy ne csak egy már létező tárgyat alkossak újra, mivel a feladatom nem a „facelifting”. Annak tudatában, hogy mely termékek léteznek a piacon, elkerülhetem az ismétlést és a mai trendeknek megfelelő eszközt hozhatok létre.

4.1. HORDOZHATÓ TARTÓK

A séfek a késeiket jellemzően valamilyen táskaszerű tartóban hordozzák. Fontos számukra a szállíthatóság, mivel nem csak otthonukban, hanem máshol is ezeket a késeket használják. Ez a kivitel lehetővé teszi a puha külső borítást, ami abból a szempontból előnyös, hogy a táska képes kis mértékben változtatni az alakját. Az alaki sajátosságokon kívül a kés élének is kedvező abba a tekintetben, hogy nem egy kemény felülettel találkozik.

4.1.1. Bőrtok

21. ábra: Rolltáska³¹

A leggyakrabban ilyen bőrtáskával (rolltáskával) találkozhatunk, ha késkészleteket keresünk. Praktikus, olyan szempontból, hogy egy mozdulattal feltekerhető és kellően védi a kés éleit. Hordozhatóság szempontjából is előnyös a helykihasználása, ugyanis ez az a módszer, amivel a kések a legkevesebb helyet foglalják.

4.1.2. Késtáska

22. ábra: Tolltartó szerű táska³²

A késkészletek hordozására gyakori még az ilyen tolltartó szerű kivitel. A rolltáskával szemben rosszabb a helykihasználása. Mivel nem lehet teljesen feltekerni, ezért nagyobb helyet foglal. A hordozhatóság érdekében fülek is találhatóak ezen a fajta táskán. A forma nagyon hasonlít egy bőrönd alakjára. Funkcióját megfelelően ellátja, de az asztalon ez a tok sem képes megállni, esetleg egy fiókba helyezhető el a főzés közben.

4.1.3. Hibrid táska

23. ábra: Hibrid táska³³

A táskák keresése közben fogalmazódott meg bennem a hibrid kifejezés. Ennek a kifejezésnek többféle jelentése is létezik, de mind ugyanarra utal. A gépkocsikban a hibridekben egyszerre található villany és robbanó motor, a biológiában a keresztezést fejezi

ki, az általános szinonimája pedig a keverék kifejezés. Véleményem szerint ezt a fajtát ez a szó fejezi ki legjobban, mivel a fent látható két variáció hibridjét láthatjuk. Feltekerhető, de a puha bevonatban merevítés található, amely 4 részre tagolja azt. A rolltáska tulajdonságai közül a feltekeréssel, a tolltartó szerű táskából pedig a fogó és a merev test, ami megmaradt.

4.2. ASZTALI TARTÓK

Ezekből számos variáció létezik. Lehetnek fekvők vagy állók. A fő funkciójuk a kések tárolása a konyhapulton. A tervezők szinte már kimerítettek mindenféle megoldást a kések pozícióját illetően. Léteznek olyan tartók, amelyek csak a fiókrendezőként funkcionálnak. Akadnak olyanok is, amik szinte már szoborszerűen oldják meg a kések elhelyezést. Az ilyen tartók jellemzően a háztartásban fordulnak elő és nem egy étterem konyhájában.

4.2.1. Döntött tartó

24. ábra: Döntött tartó³⁴

A konyhai késtartók formavilágában ez az alak a legelterjedtebb. Létezik többféle méretben és arányban, attól függően hány kés fér el benne. A legjellemzőbb benne a kések döntött pozíciója, ezzel elősegítve a könnyebb hozzáférést főzés közben. A dőlés stabilizálása miatt szükség van egy támasztásra is, ami a tartó alján látható, ez akadályozza a felborulást. A kések a fába mart résekben helyezkednek el, ami az élek védelme

szempontjából van így. Ezzel a kivitellel az a hátrány merült fel bennem, hogy nem minden esetben tudjuk elsőre kihúzni azt a kést, amellyel dolgozni szeretnénk, mivel a pengék rejtve vannak.

4.2.2. Álló tartó

25. ábra: Függőleges tartó³⁵

Az előzőhöz hasonló szerkezettel rendelkező tartó, csak dőlés nélkül.

4.2.3. Fekvő tartó

26. ábra: Fekvő tartó³⁶

Meglepődve tapasztaltam, hogy a piacon nagyon kevés olyan tartó lelhető fel, amely a késeket fekvő pozícióban tárolja. Ennek oka véleményem szerint az, hogy a kések ebben a helyzetben sokkal több helyet foglalnak el a munkapultból, mint álló helyzetben. A keresés közben csak ezt a fajtát találtam, vagy ennek nagyon kicsiben eltérő változatait. Ezek a fajták nagyrészt fiókrendezőként funkcionálnak.

4.3. KÉSEK

A piackutatás részeként a tartókon kívül a késeket is megvizsgáltam, mivel a tervezéshez szükséges ezek ismerete is. Ahhoz, hogy a tárgyam kielégítse a séfek igényeit, illetve, hogy megfeleljen a kések tárolására, elengedhetetlen ezek vizsgálata.

27. ábra: Késfajták³⁷

A séfek által használt kések választéka óriási. Ezek a fajták különíthető el, amelyeket részletezve fel is sorolok.

4.3.1. Séfkés, francia séfkés

Ez a fajta a legelterjedtebb széleskörű felhasználhatósága miatt. A főzés során rengeteg feladatot végezhetünk el vele. Nem okoz gondot a szeletelés, aprítás, mivel az éle íves kialakítása lehetővé teszi, hogy az él egy ponton mindig érintkezzen a vágódeszkával. Kellő gyakorlattal még filézni is lehet vele, bár ez nem annyira praktikus, mivel egy átlagosan 26-cm hosszúságú késről beszélünk.

4.3.2. Hámozó kés

A nevéből adódóan a séfek ezt a kést a zöldségek és gyümölcsök hámozására használják. Ebben segít a rövid, enyhén hajlított pengéje, amellyel a precíz vágások is könnyedén elvégezhetőek. Pengéje 6-10 cm hosszú.

4.3.3. Segéd kés

Ez valamivel rövidebb, mint a séfkés, de nagyobb, mint egy hámozó kés. A pengéje megegyezik a séfkés profiljával, csak kisebb, általában 10-18 cm hosszú. Azokra feladatokra alkalmas, amelyekre a séfkés már nem, a hámozó kés pedig még nem alkalmas. Ilyen feladat például nagyobb gyümölcs aprítása, vagy kisebb szelet hús filézése.

4.3.4. Kenyérvágó kés

Egyértelmű, hogy ez a kés kenyér és egyéb pékáru felszelésére szolgál. A pengéje hosszú, merev és recés profilú. Hossza 15-25 cm.

4.3.5. Steak kés

Az étkezés közben vesszük hasznát ennek a fajtának. Kialakítása elősegíti a nehezen vágható húsok feldarabolását.

4.3.6. Filéző kés

Ennek segítségével vékonyra szelhető bármilyen hús, zöldség, vagy gyümölcs. Az éle semmilyen különlegességet nem hordoz, más néven „egyszerű” késnek is hívják

4.3.7. Csontozó kés

A pengéje keskeny és hegyes, mely általában 12-18 cm hosszú. Akkor használják, ha húst akarnak eltávolítani a csontról.

4.3.8. Szeletelő kés

Ez a fajta bármilyen alapanyag finomra szeletelésére alkalmas. A legtöbben erre a feladatra a séfkést használják, ebből kifolyólag pengéjük kialakítása nagy hasonlít. Hasonlóan hosszú kb. 20-26 cm hosszú pengével rendelkezik, amelynek hajlított alakja lehetővé teszi, hogy szeletelés közben ne kelljen felemelni a kés élét a vágófelületről.

4.3.9. Bárd

Ez a nagy méretű húsok darabolására használják, legnagyobb előnye a csontos húsok elvágásakor van. A nagy méretű él a lendítés közben a súlyánál fogva plusz erőhatás kifejtésére ad lehetőséget, így könnyedén áthatolva a csonton.

4.3.10. Santoku kés, japán kés

A japán séfek szinte mindenre ezt használják. Alkalmas aprításra, szeletelésre. A bemélyedések a pengéjén nem mindig találhatóak meg. Ezek funkciója, hogy szeletelés közben ne ragadjon hozzá az alapanyag a késhez.

4.4. ÖSSZEGZÉS

A piackutatás tapasztalatai alapján úgy gondolom, hogy az általam tervezett toknak is egy hibridnek kell lennie. Ötvöznöm kell a tervezés során a késtáskák sajátosságait az asztali tartókével. Elsősorban azokat a tulajdonságokat szeretném ötvözni, amelyeket pozitívnak találtam mindkettőben. A legkedvezőbb egy olyan tartó lenne, amely hordozható és képes az asztalon önállóan is megállni. A hordozhatóság érdekében kompakt és könnyű, valamint könnyen használatba vehető, vagy éppen összezárható. Az álló pozíció tűnik számomra ideálisnak, mivel így lehet a legkevesebb helyet elvenni a munkaterületből. A kések vizsgálata a késtartó méretinek meghatározásában és az alak kialakításánál játszik szerepet.

5. MOTÍVUMKERESÉS

Az én szemléletem szerint a motívumkeresés nemcsak abban segít, hogy inspirációt nyújtson a tervezőnek, hanem irányt ad a tárgy fontos stílusjegyeinek megalkotásában. A feladatomnál a legfontosabb formajegyeket a borotvatok nyújtotta. A már említett tulajdonságok mellett, mint időtállóság, egyediség, játékos nyitási mechanizmus, egyéb sajátosságai is figyelemre méltóak. Az általam tervezett tárgy is egy vágó eszközt hivatott tárolni, ezért az élek védelme a legfőbb szempont.

A borotvatokon kívül más formák is szerepet játszottak a tervezésben. A média segítségével a séfek hivatása trenddé vált. Világszerte számtalan műsor készült a főzés szerelmeseinek, melynek bírái a szakma csúcsán elhelyezkedő séfek. A kutatásom során azt a következtetést vonatam le, hogy ezek többsége férfi, ezért célközönségnek is a férfi séfeket választottam. Erre utalóan a tárgyat is úgy terveztem, hogy az férfiasságot sugalljon.

A külső forma alakításához olyan motívumokat használtam, amelyek a vágódeszkan lévő vágásokat idézik fel.

5.1. BOROTVATOKOK MOTÍVUMAI

28. ábra: Borotvatartó³⁸

A borotvatokok nyitási mechanizmusának lényege a csúszással, forgatással történő mozgás. A késtartó nyitását is ennek megfelelően szeretném megvalósítani. Nagyon figyelemreméltó a borotvatokok egyszerűsége, mind feladatában, mind kialakításában. A pásztorok egyszerű emberek voltak a szó pozitívan vett értelmében. Tisztesség, egyenesség

és kötelességtudat jellemezte őket. Ezek a jegyek a tárgyaikon is meglátszanak. A borotvatokok stílusa egy, a koránál modernebb szóval élve minimalista. Azt tudja, amit kell és semmi többet, a forma összhangban van a funkcióval. Első ránézésre a furfangos nyitás kilóg ebből az állításból, azonban, ha jobban belegondolunk, a pásztorok képesek voltak egy késsel, vagy lehet épp a benne tárolni kívánt borotvával kifaragni ezeket. A funkcióhoz az is hozzá tartozik, hogy a tok zárva maradjon, ameddig nem akarják használni a borotvát. Ezen kívül az is szempont lehetett, hogy más ne tudjon hozzáférni. Erre a problémára ez a formakapcsolat nyújtotta a legjobb megoldást.

5.2. FÉRFIAS TÁRGYAK

29. ábra: Férfias tárgyak³⁹

A képen olyan tárgyak láthatóak, amelyek tipikusan a férfinemmel kapcsolhatóak össze. Ezek anyagukban és formavilágukban is erőt és keménységet tükröznek. A történelem során tengernyi tárgy készült, melyek formai variációi megannyi stílust képviselnek. Az én feladatomban szeretném kihangsúlyozni a férfiasságot a tárgyamon keresztül. Ehhez olyan tárgyakat vizsgáltam, amelyek az ipari forma történelme során a férfiak számára lettek megalkotva.

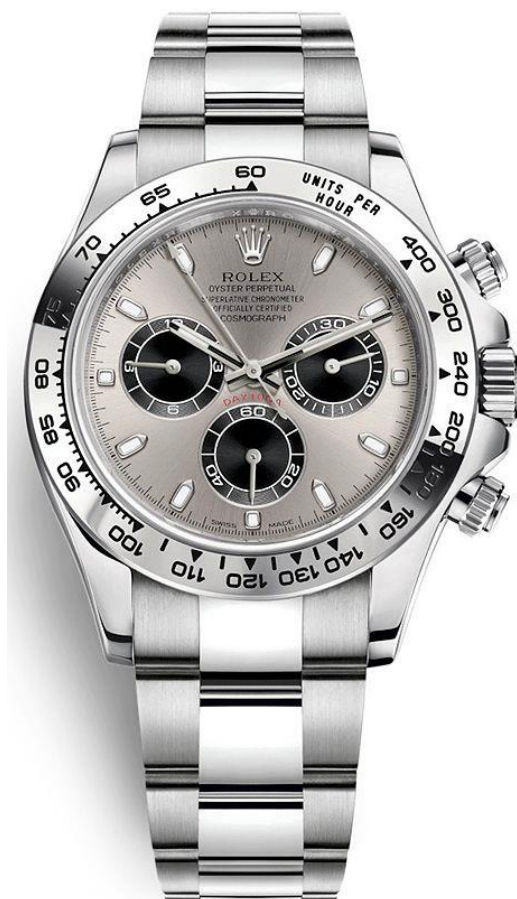
5.2.1. Fényképezőgép

30. ábra: Leica M3 fényképezőgép⁴⁰

A Leica kiváló funkcionális megoldással kombinálta a miniatürizálás és tárgyias műszaki szerkesztést. A tárgy külsején markáns élek láthatóak, amelyet a fém-bőr anyagpárosítás is kiemel. Ránézésre is érezhető a tömeg, a precíz illesztés és a tömörszerű tömörség. Az 50-es években, amikor ez a fényképezőgép piacra került, a férfiak közelebb álltak a műszaki tárgyakhoz, mint a nők. Véleményem szerint ezért is alakult ki ez a stílus a fényképezőknél. A tervező szándékosan alakította úgy a formát és a megjelenést, hogy az egyszerre tükrözze a férfiak kiállítását és egyben vonzza is ezt a réteget.

5.2.2. Karóra

31. ábra: Férfi Karóra⁴¹

A férfias tárgyak egy másik jellegzetes kategóriája a karórák. Kezdetben a férfiak zsebben hordák óráikat, ezeket később leváltották a karórák. A karórák gyakran készülnek fémből főleg, ha valamelyik nagyobb márka típusáról van szó. Anyagából adódóan ezek a tárgyak is hideg keménységet sugallnak. Sokszor látható, hogy az óra szíja bőrből készül és visszatér a fényképezőknél megismert anyagkombináció. A formaalkotásban is látszanak az éles motívumok. Az óráknál is felfedezhető a műszaki párhuzam.

5.3. INSPIRÁLÓ FORMÁK

5.3.1. Vágódeszka

Az alaki jellegtől függetlenül az első gondolatom a késtartó külső formavilágáról az volt, hogy a tárgy palástfelületén a késekre visszautaló jegyek jelenjenek meg. Ezeket keresve figyeltem fel a vágódeszkára. Itt nem konkrétan a tárgyra, hanem a használat során benne keletkezett rovátkákra, vágásokra gondolok.

32. ábra: Karcos vágódeszka⁴²

A képen jól látható, ahogyan a kés nyomot hagyott a deszkán. Ez kapcsolódik a késtartó belsejében helyet foglaló eszközökhöz. Azt szeretném, hogy a tárgyam külseje tartalmazzon valami olyan „szimbólumot”, ami nem direkt a késekre, hanem a velük végzett munkavégzésre utal.

6. KÖVETELMÉNYEK

A piackutatás és motívumkeresés után most a tárgyammal szemben felállított követelményeket szeretném ismertetni. A tervezés alapját a késtokok nyújtották. A befoglaló formát a kések és késtartók vizsgálata határozta meg. A külső és belső formavilágot pedig a motívumkeresés ihlette.

A követelmények:

- értéket képvisel;
- személyes kötődés;
- egyedi kialakítás.

Funkció:

- képes legyen egy késkészlet tárolására;
- ötvözze az asztali és a hordozható késtartók tulajdonságait;
- védje meg a kések élet a kicsorbulástól;
- a nyitási mechanizmusa a borotvatokokhoz hasonló trükkös megoldás legyen;
- hordozható;
- kompakt.

Célcsoport: séfek

Elvárásaik:

- hosszú időre szóló terméket keresnek;
- fontos számukra az egyediség;
- igénylik, hogy alkalmas legyen konyhai és otthoni használatra;
- férfiasságot sugárzó teremtéket keresnek.

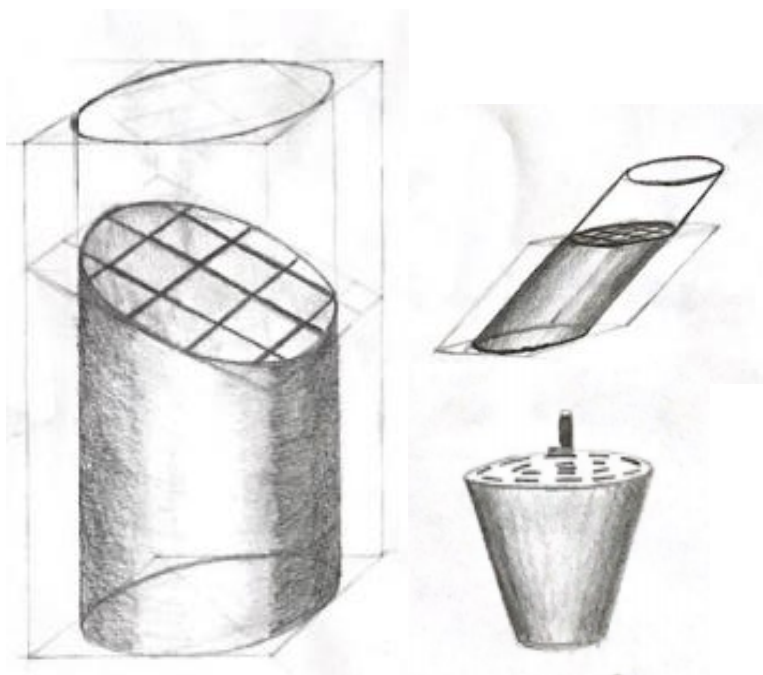
Anyag, megjelenés:

- elegáns letisztult külső;
- mértékletesség elvét kövesse;
- strapabíró;
- kis tömeg;
- fém és valamilyen természetes anyag párosítása.

7. KONCEPCIONÁLIS TERVEZÉS

A dolgozatom ezen részében rátérek a tárgy megalkotásának első fázisára, a koncepcionális tervezésre. Ennek célja a végső modellhez vezető variációk elkészítése. A tervezésben ez adja az első és legfontosabb eredményeket. A változatok segítségével formálható a tárgy külseje és ezek által juthatok el a megoldáshoz. A munkát azzal kezdtem, hogy a lehetséges befoglaló forma alakját határoztam meg. Áttekintettem a lehetséges geometriai alakzatokat és kerestem a funkciónak legmegfelelőbb formát. A tervezés első részében szabadkézi rajzokkal mutatom be a gondolatmentemet. Ezután 3D modelleket is készítettem a rajzokból. A 3D modellekről renderelt képeket is alkottam.

7.1. HENGER

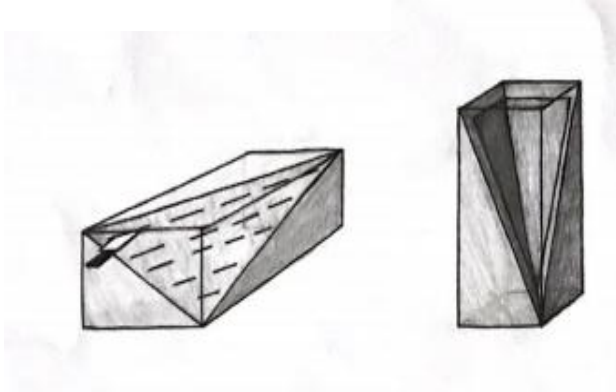

33. ábra: Hengeres formák

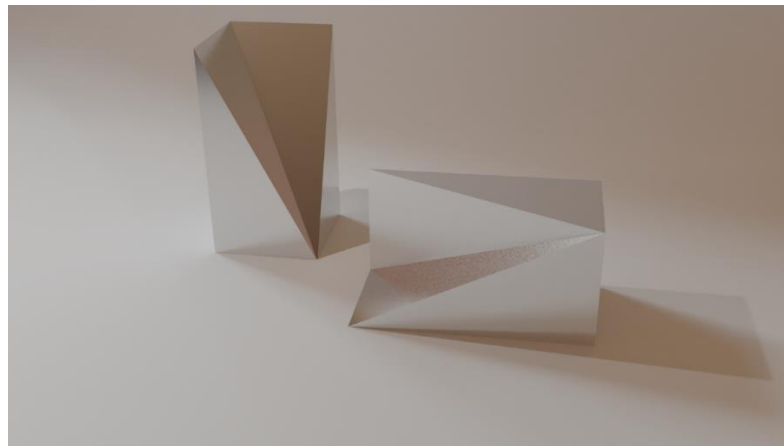
A formakeresést a hengeres testekkel kezdtem. A rolltartó is ilyen alakot vesz fel, ezért ez volt a kiindulásom alapja. A férfias tárgyakkól levont tapasztalatok alapján nem találtam megfelelőnek ezt a formát. A tárgyamnak határozott éllel kell rendelkezni, a kör alap pedig nem teszi ezt lehetővé. Olyan szempontból sem találtam megfelelőnek ezeket, hogy a kés éle felülnézetből egyenes, ami miatt túl sok lenne az olyan tér a tokban, amelyet nem lehet kihasználni.

7.2. TÉGLATEST

A hengeres testek problémájára a téglatest nyújt megoldást. Így lehet a legjobban helytakarékosra készíteni a tartót. A legtöbb asztali tartónak is ilyen alapformája van. A téglatestek csonkolási lehetőségeivel folytattam a munkát.

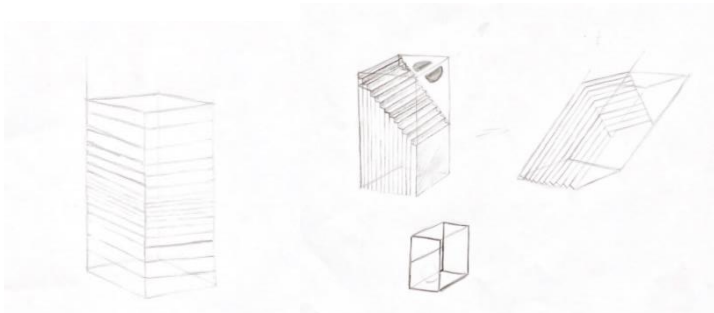

34. ábra: Téglatestek csonkolása

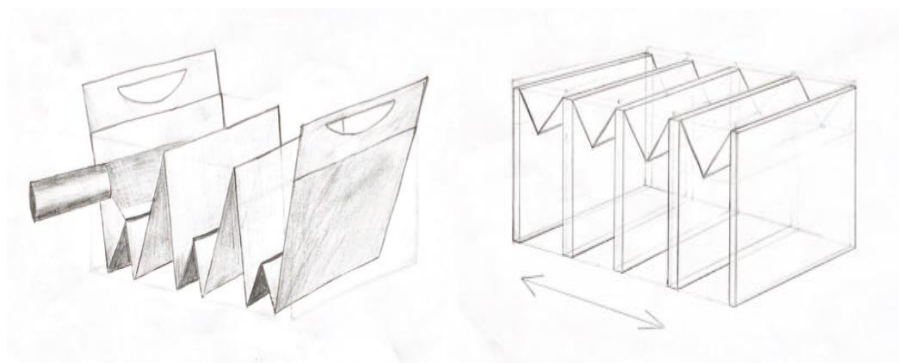
35. ábra: Csonkolt téglatest renderelt képe

Ezeknél a variációknál csak arra törekedtem, hogy a forma törésével milyen új felületek hozhatóak létre a testen belül. A csonkoláshoz a tér és lapátlók által kimetszett síkokat használtam. A célom az volt, hogy a formát a kések változó méretéhez igazítsam.

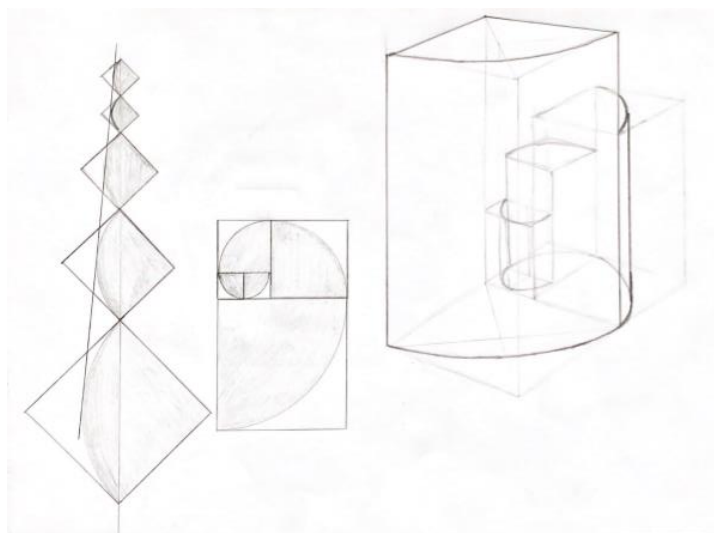
36. ábra: Téglatest variációk

7.3. SZOKATLAN FORMÁK

37. ábra: Összehajtható változatok

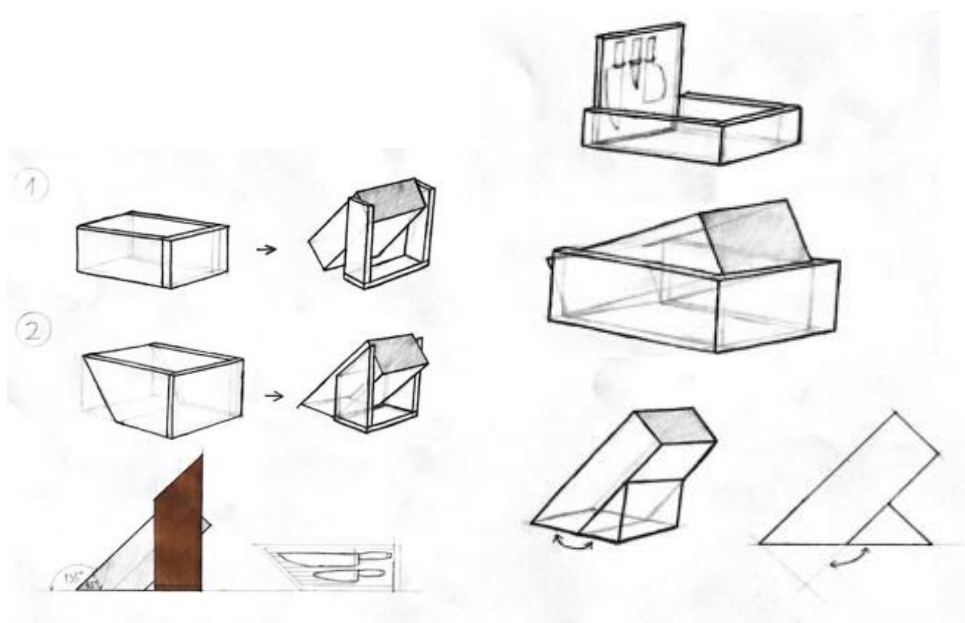
A kések helytakarékos tárolására összecusukható változatokat is készítettem. A fő szempont a méretszükséglet minimalizálása volt. A probléma az volt ezekkel, hogy összehajtva csak a kések élének van hely a tokokban és a markolat kilóg belőlük. A hordozás közben nem praktikus ez a kialakítás. A kiálló markolatok bármibe beakadhatnak, sérülhetnek.

38. ábra: Arany metszés alkalmazása

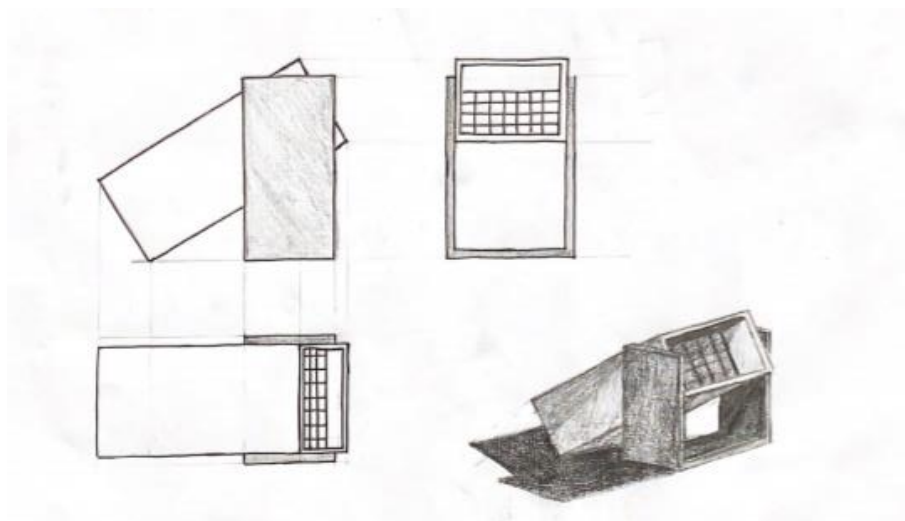
A természeti kapcsolódás érdekében elkészítettem egy arany metszés ihlette változatot. Az arany metszés növekedési szabálya és a kések méretkülönbsége között próbáltam analógiát keresni. A rajzolás során világossá vált számomra, hogy ez nem megvalósítható. A gondot az jelenti, hogy az arany metszésnél a tagok értéke az előtte lévő tag értékével nő. Az első tagoknál ez nem számottevő különbség, azonban a sor haladtával egyre nagyobb mértékben nőnek a tagok. A tervemre vetítve ez azt jelenti, hogy kisebb kések szinte épphogy beleférnek a tartóba, a nagyobb késeknél pedig már sokkal több a felesleges tér, mint maga az eszköz.

7.4. NYITÁS

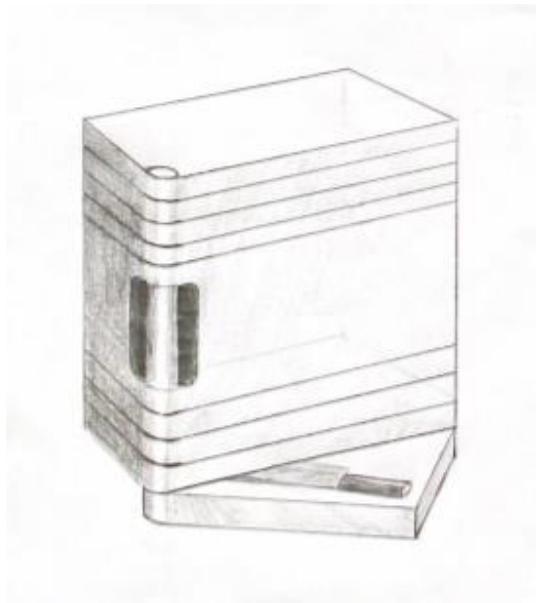

39. ábra: Nyitási variációk

A képen a nyitás első variációi láthatóak. A fedél és a láb egységeinek összevonásával próbálkoztam. Ilyen módon lecsökkenthető az alkatrészek száma, illetve egy szokványostól eltérő megoldás hozható létre. Ezek a rajzok kiindulási pontként szolgálnak a tervezésben. Az egyik nyitás lényegi része, hogy a fedél és a két oldal egy elem, amelyek egy tengely körül képesek elfordulni és így már lábként kellő alátámasztást biztosítanak a döntött pozícióban lévő tartónak, amiben a kések foglalnak helyet. A jobb alsó sarokban a tartó hátsó fele az, ami átfordítható támasznak. A felső verziónál a kések az oldallap belső felére vannak rögzítve és szintén kifordíthatóak a tokból.

40. ábra: A kifordítható tartó több nézetből

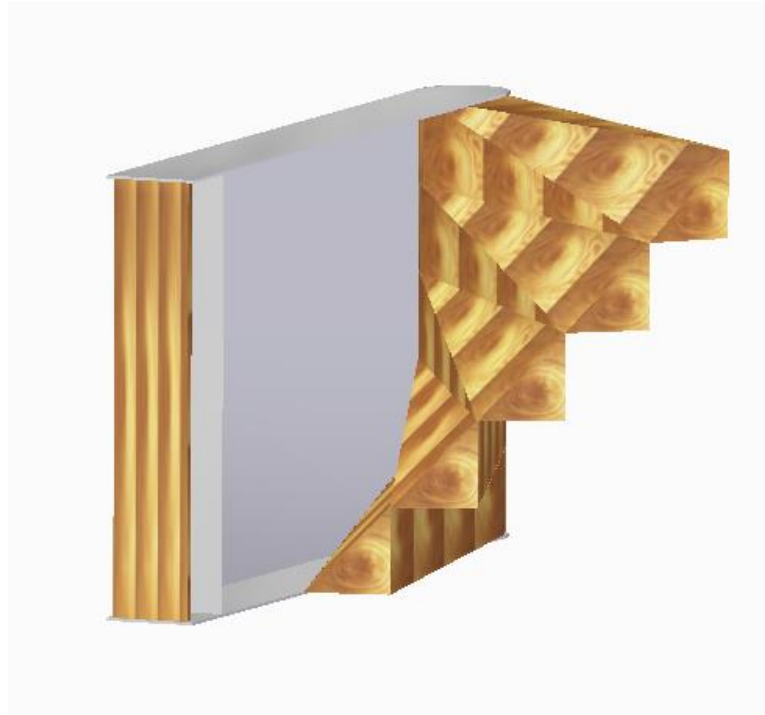

41. ábra: Rétegezett tartó

A képen látható tartó nyitása fiókszerű, annyiban eltérve a hagyományos működéstől, hogy a kihúzás helyett kifordíthatóak a fiókok. A réteges felépítés a borotvatokokra utal. A kifordítást is a borotvatokok inspirálták, de itt nem a fedelet fordítjuk el, hanem magát a kést tartó részeket lehet kifordítani. Ennek a verziónak is a nem megfelelő helykihasználás a problémája.

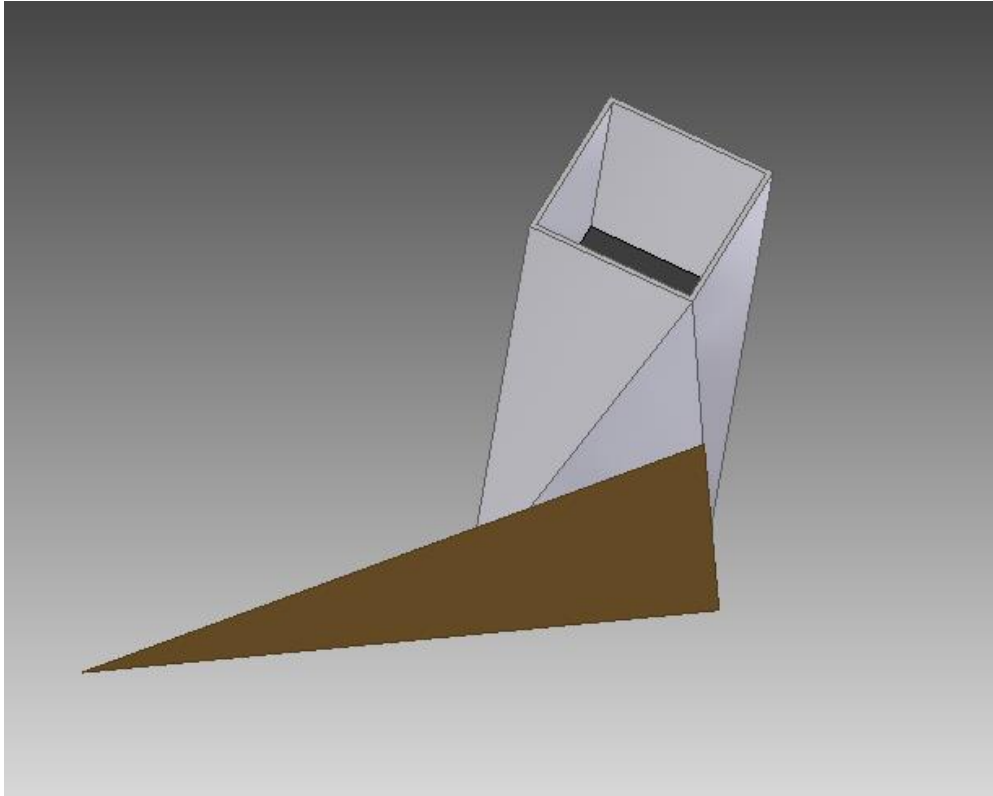
7.5. CAD MODELLEK

A szabadkézi rajzokat követően a háromdimenziós térben folytattam a tervezést. Erre azért volt szükség, hogy az ötleteimet több szemszögből is láthassam, amivel könnyben észrevehetem a hibákat, vagy akár a nézőpont változásával új ötletek is eszembe juthatnak. A tervezői munkát segítik a modern CAD programok. Ezek segítségével a tervező úgy képes alkotni, hogy közben nem használ fel anyagot, illetve sokkal bonyolultabb modellek is elkészíthetők, mintha agyagból formázná meg azokat. A tanulmányaim során én is elsajátítottam néhány tervező szoftver kezelését, amelyeket a dolgozatom elkészítésénél is hasznosítottam. A dolgozatomban lévő modelleket a Solid Edge és a Fusion 360 tervezőprogramok segítségével készítettem.

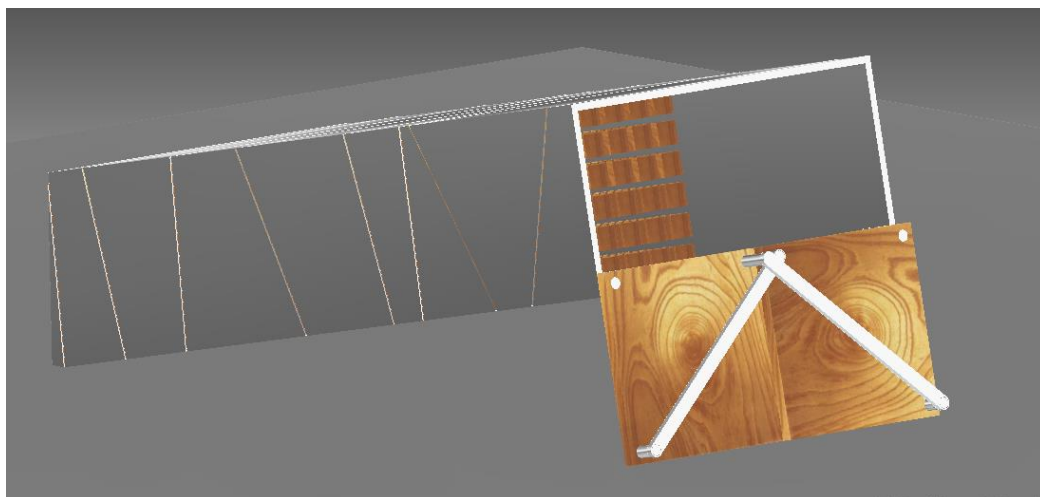
42. ábra: Rétegezett modell

A rajzok között látható volt a fiókszerű nyitással tervezett tartó. Ez a modell annak alapján készült. A belső részeket a csonkolás közben szerzett ötletekkel alkottam meg. A tartón helyett kapott egy fogórész is. Ez a tok 5 kés tárolására alkalmas, amelyek tetszőlegesen kihajthatók belőle. A megtervezésnél arra törekedtem, hogy a kések helyzete olyan legyen, ami a kényelmes kihúzást biztosítja. A késeket mágnes rögzíti a tartóhoz. A hibám az volt, hogy a tartó túl sok helyet foglal, és a belsejében sem optimális a helykihasználás.

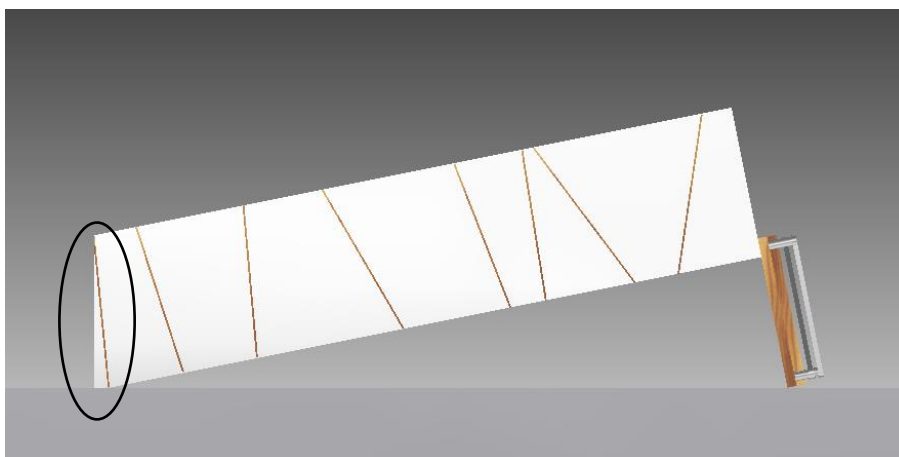
43. ábra: Döntött tartó

A lehető legkényelmesebb használat érdekében olyan tartót akartam tervezni, ami szinte a használó kezébe nyújtja a késeket. Ennél a változatnál is a csonkolás játszott a fő szerepet a formaalkotásban. A képen barna színnel látható rész elfordított állapotban támaszként szolgál és ugyanazzal a forgással a fedelet is elmozdítja ezáltal hozzá lehet férni a késekhez. A belsejében műanyagból készült keskeny rudak találhatók, amelyekbe a kések beleszúrhatóak anélkül, hogy megsérülnének. A támasz ellenére is túl instabil lenne ez a verzió, emiatt további változatokat készítettem.

44. ábra: Fekvő tartó

A fent látható tartó az eddigiektől eltérően fekvő helyzetű. Úgy terveztem meg, hogy az ajtaja különleges módon nyíljon. Ennek elvét az úgynevezett „Torrgler” ajtó mechanikájából vettem át. A működésének lényege, hogy két négyzet alakú lap egy-egy sarokpontonjukon rögzítettek egy forgó tengellyel, másik két sarokpontjukon pedig rudak kötik össze őket. Az építészetben akkor használják, ha helyet akarnak spórolni, mivel ez az ajtó csak egy síkban mozog. Emiatt a tulajdonsága miatt figyeltem fel rá én is. Ezen felül a borotvatokok analógiájának megfelelően különleges a nyitás mechanizmusa. Az ajtó mozgását a tartó utolsó részegységével irányíthatjuk. A tok külső részén barázdák futnak végig, ezek azok a motívumok, amelyeket a vágódeszkán lévő karcolások ihlettek. Az anyagának alumínium és fa kombinációját választottam.

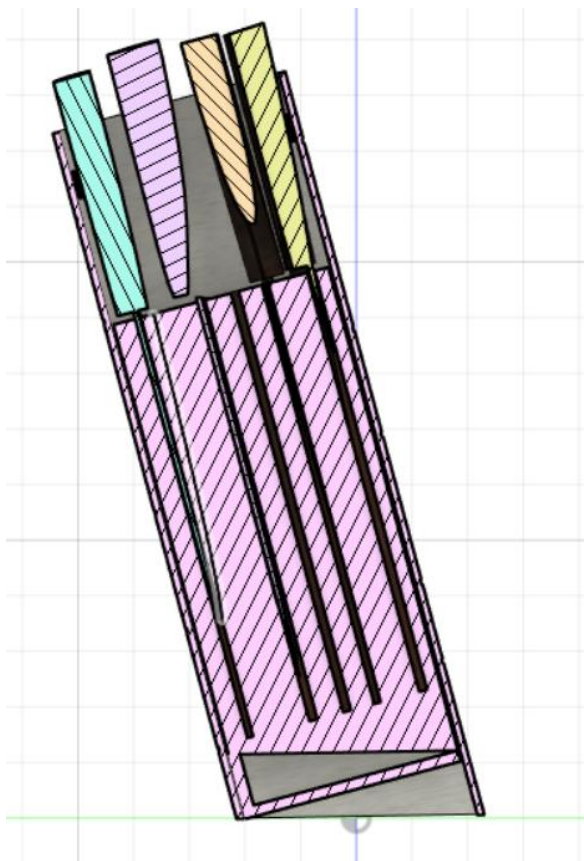
45. ábra: Nyitó szelet

A képen bekarikázott rész az, amelynek elforgatásával nyitható és zárható az ajtó. Ezt az alkatrészt úgy készítettem, hogy fekvő pozícióban az előbb említett rész alsó lapja és az asztal síkja megegyezzen, így téve stabilabbá a tok helyzetét.

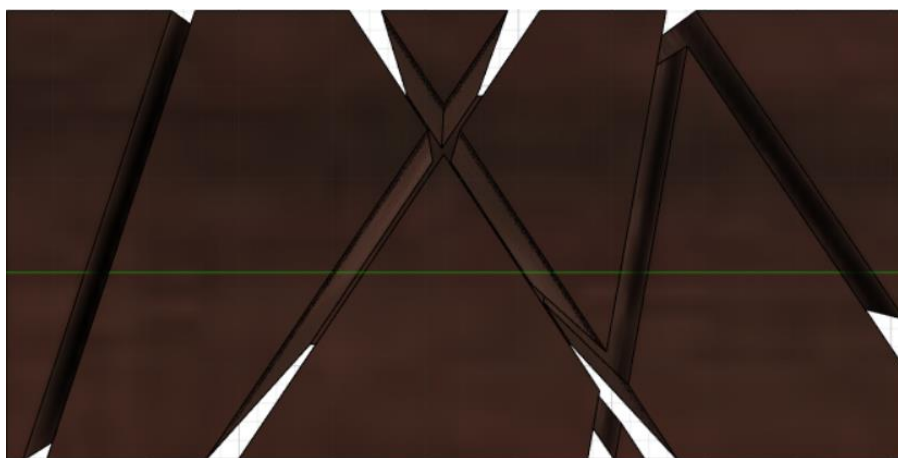
46. ábra: Csúszó tartó nyitott és zárt állapotban

Az előző tokhoz hasonló anyaggal és külsővel rendelkezik a következő megoldásváltozat. Az anyagkombináció itt is fa és fém, mert a férfias tárgyaknál látott anyagok tanulságaként a fém rideg külseje mellé ellensúlyozásnak szükséges egy másik természetes anyag. Itt a fát választottam. Ennek az az oka, hogy a fa merevebb anyag, mint a bőr és megfelelő impregnálással jobban ellenáll a vizes igénybevételnek, mint a bőr. Fontos ez a szempont mivel konyhai eszköz révén tisztíthatónak kell lennie. A fa azért is megfelelő választás, mert ez nem csorbítja ki a kés életét.

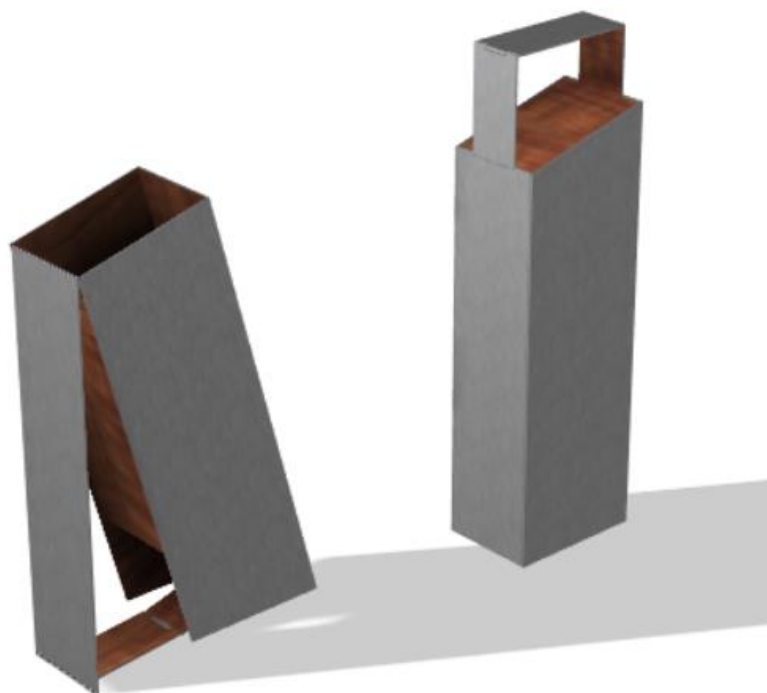
47. ábra: Késtok metszeti ábrája

A metszeti ábrán a tok működését szeretném bemutatni. A képen a nyitott pozíció látható. A hordozható állapotot 180 fokkal elfordítva kapjuk azt a helyzetet, amikor a belső mag egy sínen képes lesz elcsúszni és ezáltal a tartó döntött helyzetbe kerül, a fedél befordul és a kések markolata kiemelkedik a tokból.

48. ábra: A mag felülnézete

A belső magban a felső síktól az alsóig karcszerű mintázatra utaló barázdák vannak, ebben helyezkednek el a kések. A véletlenszerűnek tűnő marásokat úgy terveztem meg, hogy a kések ütközés nélkül elférjenek benne.

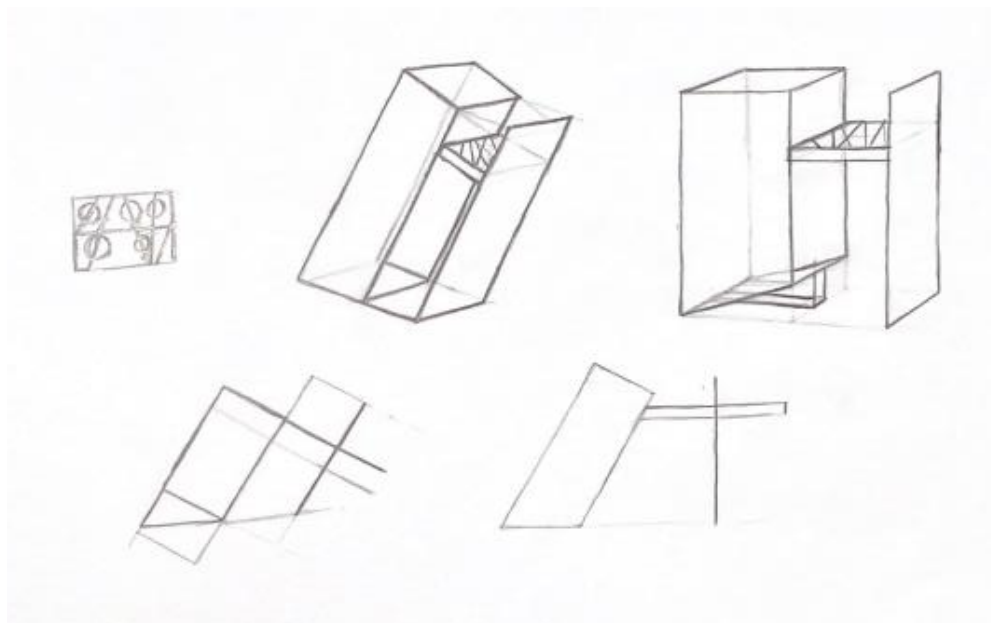
49. ábra: Csúszó tok második változata

A csúszó tok ekkor még nem rendelkezett kellő stabilitással, ennek megoldásaként átalakítottam a tartót. A támasztást a több részből álló fogantyú és az egyik oldal kapcsolata adja. Nyitott állapotban hasonlóan az előzőhöz, a belső rész feljebb csúszik, a fogantyú a csuklópontra meghajlik és az oldallal együtt alátámasztja a tokot a borulás ellen. A külső jegyeket nem dolgoztam ki teljesen itt, de ugyanolyanok, mint az előző megoldásváltozatok esetében.

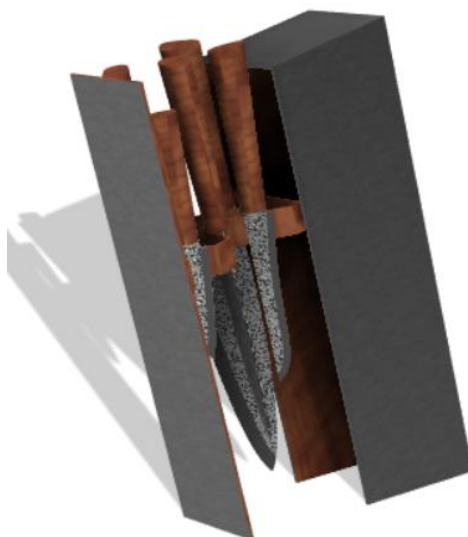
50. ábra: A csúszó tok harmadik változata

Az elv nem változott, csak a kivitelezés. Ez a verzió sokkal jobban hasonlít az elsőre, mivel itt is egy darabból készülne a belső mag. Ennek a változatnak a létrejöttére is az instabilitás adott indokot. Megoldásként az egyik oldalt lábbá alakítottam. Ennél a verziónál egy új funkció lehetősége adódott: a tartó lábán mágnes segítségével el lehetne helyezni a késeket. Ez azért lenne fontos, hogy a használó lássa a késeket és ne fordulhasson elő, hogy esetleg nem azt a kést húzza ki a tokból elsőre, amire szüksége van, ezzel lassítva a munkafolyamatát.

51. ábra: Szabadkézi rajzok

Mivel egy újfajta változatot kellett készítenem, először papíron rajzoltam vázlatokat. Az előző tokok mechanizmusát csak kis mértékben szerettem volna átalakítani, ezért a csúsztatásos nyitás megvalósítására törekedtem.

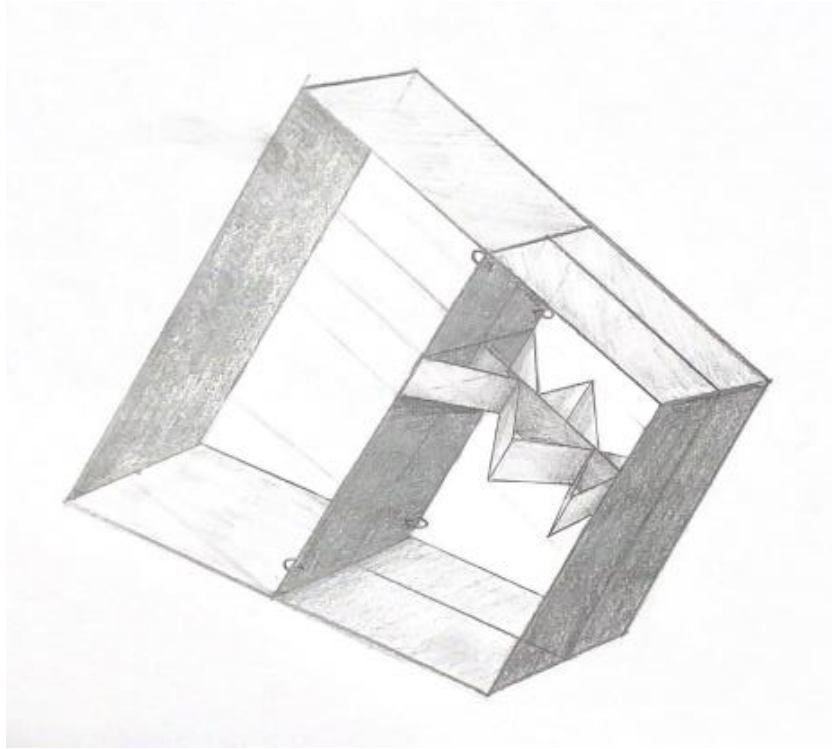
52. ábra: Nyitott modell

Ezzel a verzióval két problémára is szerettem volna megoldást találni. A kések az egyik oldal kihúzásával válnak láthatóvá és így a kihúzott oldal támasztást is ad a tartónak. A láthatóság érdekében egy újfajta tartószerkezetet is készítettem.

53. ábra: Belső szerkezet

A kések két különféle hajlítású szalaghoz tapadnak hozzá mágnes segítségével. A törésekre azért van szükség, hogy több kés is elférjen a tartóban. Ezzel a változtatással a tömeg is csökkenthető oly módon, hogy a tömör belső helyett csak két szalag tartja a késeket a megfelelő pozícióban.

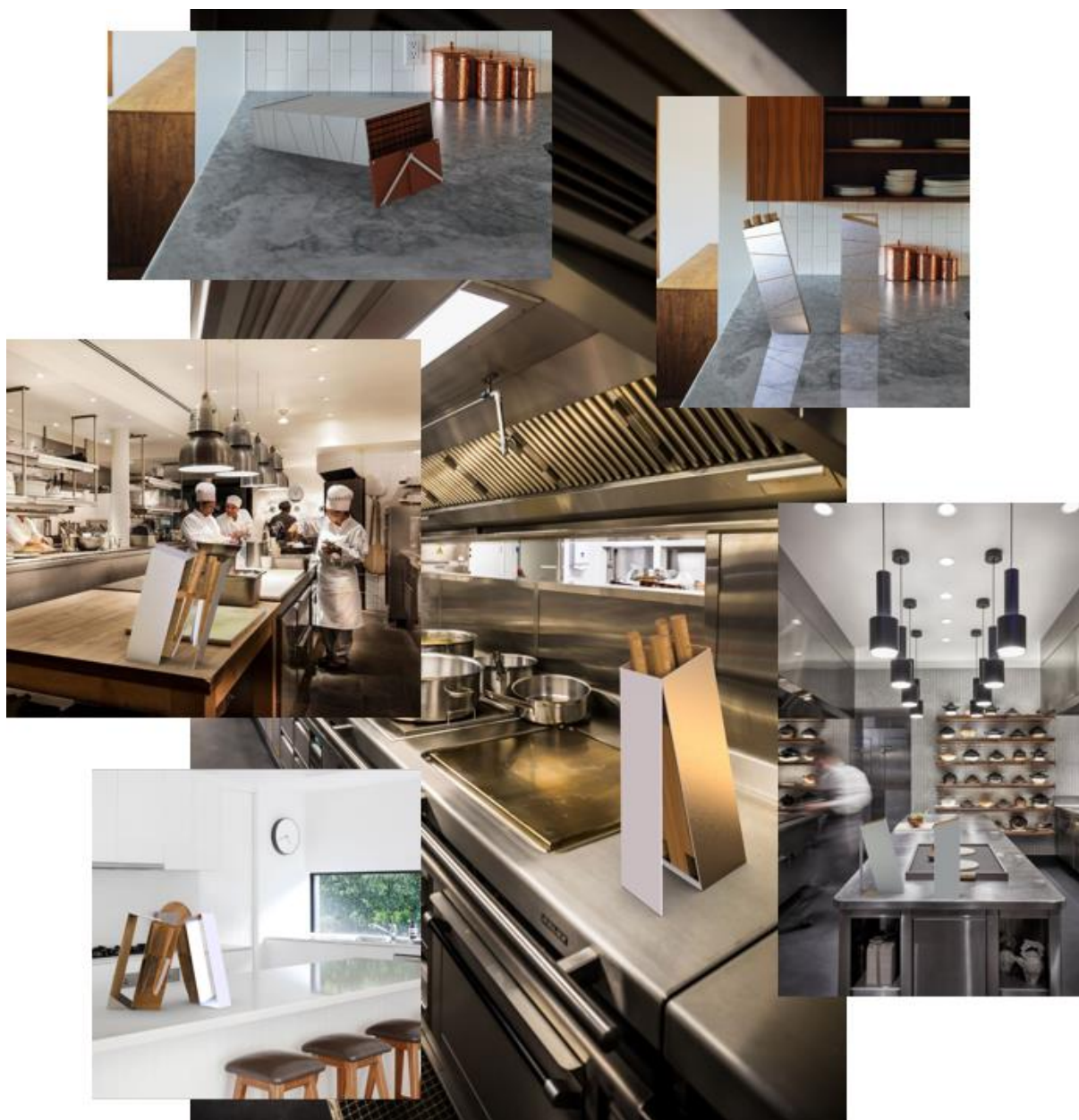
54. ábra: Szabadkézi rajz

55. ábra: Második nyitott változat

A csúsztatás helyett terveztem egy olyan verziót is, ami forgatással nyílik. Ez egy másik megoldás a kések láthatóságára és a stabilitásnövelés problémáira. A kések az előzővel megegyező mágneses szalaggal vannak rögzítve a tartó oldalaihoz. A tok két oldala 180 fokban kifordítható és így válnak láthatóvá a kések. A kifordított oldalak támaszt adnak a tartónak.

7.6. RENDERELT KÉPEK

56. ábra: Renderelt képekből készült montázs

FORRÁSJEGYZÉK

- ¹ https://hu.wikipedia.org/wiki/Magyar_n%C3%A9pviselet
- ² https://netfolk.blog.hu/2014/11/02/a_szolidan_szep_szeki_viselet
- ³ https://netfolk.blog.hu/2014/11/02/a_szolidan_szep_szeki_viselet
- ⁴ https://www.sumidamagazin.com/2019/05/31/rest_insert-223/
- ⁵ https://www.sumidamagazin.com/2019/05/31/rest_insert-223/
- ⁶ <https://karpatalja.ma/mozaik/regi-targyak/regi-targyak-a-szenes-vasalo/>
- ⁷ <https://karpatalja.ma/mozaik/regi-targyak/regi-targyak-a-szenes-vasalo/>
- ⁸ <http://www.nagyhazi.hu/hu/aukcio/katalogus/2tvr6p0o&p=21>
- ⁹ <http://www.nagyhazi.hu/hu/aukcio/katalogus/2tvr6p0o&p=21>
- ¹⁰ https://www.sumidamagazin.com/2018/03/23/rest_insert-630/
- ¹¹ https://www.sumidamagazin.com/2018/03/23/rest_insert-630/
- ¹² <https://nemzetiparkitemek.hu/termek/miskakancso/>
- ¹³ https://www.neprajz.hu/gyujtemenyek/a-honap-mutargya/2016_06_miskakancso.html
- ¹⁴ <http://www.nagyhazi.hu/hu/aukcio/katalogus/2tvr6p0o/lckxdrpt&p=>
- ¹⁵ <https://josamuzeum.hu/husvagobard/>
- ¹⁶ <http://www.nagyhazi.hu/hu/aukcio/katalogus/dkmwur25/19q5joam&p=>
- ¹⁷ <https://pasztormuves.hu/hu/category/termekek/bortermek/bicskatok-keshuvely>
- ¹⁸ <https://karpatalja.ma/mozaik/regi-targyak/regi-targyak-a-pasztorbot/>
- ¹⁹ <https://karpatalja.ma/mozaik/regi-targyak/regi-targyak-a-pasztorbot/>
- ²⁰ <http://www.nagyhazi.hu/hu/aukcio/katalogus/2tvr6p0o/41yed7mt&p=>
- ²¹ <https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-magyar-neprajzi-lexikon-71DCC/b-71FB5/borotvatok-borotvatarto-72181/>
- ²² <http://www.nagyhazi.hu/hu/aukcio/katalogus/3dbsg8p4/05w6f1t&p=>
- ²³ <http://www.nagyhazi.hu/hu/aukcio/katalogus/3dbsg8p4/bmafz4yn&p=>
- ²⁴ <http://www.nagyhazi.hu/hu/aukcio/katalogus/59rypehn/h3o62atu&p=>
- ²⁵ <http://www.nagyhazi.hu/hu/aukcio/katalogus/5qtg1fm9/t8hpi35u&p=>
- ²⁶ <https://www.arumania.hu/svajci-bicska-multifunkcionalis-zsebk-es-victorinox-handyman-p66220>
- ²⁷ <https://vip-inside.news/a-ferfi-karora/43688-svajci-orak-ferfi-luxus-karora-marka-binger>
- ²⁸ https://www.glamira.hu/ferfi-gyuru-classic-fame-3-mm.html?alloy=white-silber&keyword=&matchtype=&gclid=CjwKCAjwxZqSBhAHEiwASr9n9A00nwDImjTGGvoioaUL7jRjVBZeH0pf94sTyxnIFhrpquUX_5-fxoCksIQAvD_BwE
- ²⁹ <https://rovidaruhaz.hu/haztartasi-fem-sza-boollo-175-cm-es>
- ³⁰ https://www.epenta.hu/keskeszlet-g21-gourmet-premium-5-db-box_d158692.html
- ³¹ <https://extrametal.hu/termek/konyhak-esek-gasztronomiai-kesek/keskeszlet/kestarto-taskak-es-szakacs-keskeszletek>
- ³² https://www.dominox.hu/termek/9_db_os_szakacs_keskeszlet
- ³³ <https://onlinedepo.hu/termek/chef-keskeszlet-9-reszestarto-borotvaeles-rozsda mentes-a-cel/>
- ³⁴ <https://hu.pinterest.com/pin/779333910533456670/>
- ³⁵ <https://www.ikea.com/hu/hu/p/retraett-kestarto-nyir-10066670/>
- ³⁶ <https://www.extrametal.hu/termek/konyhak-esek-gasztronomiai-kesek/keskeszlet/keskeszletek-es-kesboxok/wusthof-kestarto-fiokba-15-rekeszes-bukk>
- ³⁷ <https://bollershop.hu/milyen-kest-valaszak/>
- ³⁸ <https://josamuzeum.hu/borotvatarto/>
- ³⁹ <https://hu.pinterest.com/pin/844493655173420/>
- ⁴⁰ <https://hu.pinterest.com/pin/132645151512294049/>
- ⁴¹ <https://hu.pinterest.com/pin/86553624075084521/>
- ⁴² <https://create.vista.com/hu/unlimited/stock-photos/285192544/stock-photo-top-view-wooden-cutting-board/>